

Medvedjev: Rusija bo umaknila svoje vojaške enote iz Gruzije po prihodu opazovalcev EU

19

Prekupčevalci v Trstu prodajali kilogram kokaina na mesec

8

V nedeljo se je po Soči spustilo preko tristo navdušenih veslačev

15

Sto let razvoja s teritorijem
Skupno praznovanje stoletnice od 19. do 21. septembra

BCC DOBERDOB IN SOVODNJE DOBERDO E SAVOGNA

100 1908-2008

Primorski dnevnik

TOREK, 9. SEPTEMBRA 2008

Št. 214 (19.304) leto LXIV.

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni "Doberdob" v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni "Slovenija" pod Vojskim pri Idriji, do 7. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

TRST - Ul. Montecchi 6 - Tel. 040 7786300, fax 040 772418

GORICA - Ul. Garibaldi 9 - Tel. 0481 533382, fax 0481 532958

ČEDAD - Ul. Ristori 28 - Tel. 0432 731190

Internet: <http://www.primorski.it/> e-mail: redakcija@primorski.it

POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

Spedizione in abbonamento postale 45% Art. 2, comma 20/b, legge 662/96 - Trieste

1,00 €

CENA V SLOVENIJI 0,80€ (191,71 SIT)

Partnerski odnos najboljša podlaga

DUŠAN UDOVIČ

Medministrsko srečanje med Italijo in Slovenijo, ki je potekalo včeraj v Rimu, je za seboj pustilo več kot pozitiven vtis. Lahko rečemo, da so se izpolnila pričakovanja, da bo to, dejansko prvo delovno srečanje ministrov obeh držav, utrdilo medsebojne odnose in to na ravni, ki je Italija in Slovenija doslej še nista uspeli doseči.

Gibalo srečanja so bila povsem konkretna vprašanja energetike, okolja, gospodarskega razvoja in infrastrukture. Pri vseh imata sosednji državi povezane interese. Pomembno je, denimo, da Italija uplinjevalnika v Tržaškem zalivu ne bo nameščala izključno na lastno pobudo, brez dogovarjanja s sosedo in to smo doslej prvič slišali. Nič manj ni pomembno, da se usklajujejo interesi in vizija prihodnosti glede prometnih infrastruktur, da obstajajo skupni pogledi na znanstveno raziskovanje, na okolje in prostor. Kot je izšlo iz besed ministrov Frattinija in Rupla pa je bilo v problematiko na dnevnem redu s primerno pozornostjo uvrščeno vprašanje manjšin, slovenske v Italiji in italijanske v Sloveniji. Vse navedene teme bosta državi spremljali sistematično na nadaljnjih delovnih srečanjih, za katera je bil tudi sprejet dogovor.

Glede na to, da smo bili že velikokrat priče dvostranskim srečanjem med predstavniki Italije in Slovenije, lahko tokrat rečemo, da je bilo včerajšnje zasedanje v Rimu najboljše doslej in je torej upravičeno govoriti o kakovostnem premiku. Mimo diplomatske uglašenosti je bilo namreč včeraj mogoče zaznati tisti partnerski odnos med državama, o katerem smo vedno govorili kot o nujni podlagi za uspešno sodelovanje in reševanje odprtih problemov.

Seveda se nič ne dogaja slučajno, zato gre krepitev odnosov med Italijo in Slovenijo poleg objektivnih skupnih interesov pripisati dejstvu, da se ministra Frattini in Rupel pogosto srečujeta na mednarodnih forumih, pogledi Italije in Slovenije v zunanjih političnih temah in glede kriznih žarišč v svetu pa se ta trenutek še posebej ujemajo. Nedvomno pa pri tem veliko pomenita tudi ugled in prepoznavnost, ki si ju je Slovenija pridobila med nedavnim predsedovanjem Evropski uniji.

RIM - Prvo srečanje koordinacijskega odbora italijanske in slovenske vlade

Pozornost energetiki, okolju in infrastrukturam

Manjšinska vprašanja so bila sestavni del pogovorov

BAZOVICA - Ob 78. obletnici ustrelitve

Počastili junake

Govora A. Kersevan in D. Jakomina ter pozdrav slovenskega zunanjega ministra D. Rupla

BAZOVICA - Pri spomeniku na bazovski gmajni je v nedeljo popoldne potekala osrednja svečanost v okviru pobud ob 78. obletnici ustrelitve bazoviških junakov. Glavna govornika sta bila zgodovinarica Alesandra Kersevan ter duhovnik in kulturni delavec Dušan Jakomin, prisot-

ne pa je nagovoril tudi slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel, ki je bil na čelu slovenske državne delegacije.

Na 6. in 7. strani

RIM - V Rimu se je včeraj prvič sešel koordinacijski odbor ministrov slovenske in italijanske vlade. Ministri oziroma državni sekretarji ministrstev za zunanje zadeve, okolje in prostor, promet, šolstvo, razvoj in kmetijstvo, ki so se najprej sešli ločeno po resortih, so med drugim govorili o gradnji infrastrukture, okoljskih vprašanjih, vključno z gradnjo plinskih terminalov na Tržaškem, znanstvenem raziskovanju ter sodelovanju med slovenskimi in italijanskimi univerzami.

Sogovorniki so se dotaknili tudi zaščite manjšin, evroregije in mednarodne politike. Slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel je po podpisu skupne izjave poudaril, da se je jesen v slovensko-italijanskih odnosih začela zelo dobro, z italijanskim kolegom Francom Frattinijem pa sta dejala, da se državi strinjata o večini obravnavanih tem, kjer je zaznati razhajanja, pa je mogoče prijateljsko govoriti.

Na 3. strani

SKS ne podpira Voukove kandidature za avstrijski parlament

Na 2. strani

Pokrajina Trst in Občina Trst skupaj v prid prizadetim

Na 8. strani

Okraševanje tržiških čezoceanik zblížalo Černigoja in Spacala

Na 12. strani

Soška regata povezala brezmejni prostor

Na 15. strani

OPČINE - Zaključek 43. študijskih dni

Draga 2008 je minila v Trubarjevem znamenju

S predavanjema Zvoneta Štrublja in Igorja Grdine o Primožu Trubarju so se v nedeljo na Opčinah zaključili 43. študijski dnevi Draga 2008

NA 5. STRANI

ANGLEŠČINA-ŠPANSČINA-FRANCOŠČINA-NEMŠČINA-SLOVENŠČINA-HRVAŠČINA

- Dnevni in večerni jezikovni tečaji vseh stopenj
- Posebni tečaji za predšolske otroke, osnovnošolske otroke in srednješolsko mladino
- Intenzivni tečaji in konverzacija
- Tečaji za podjetja
- Pripravljalni tečaji za izpite University of Cambridge
- Predavatelji v materinščini
- Cast: upravni center in opora Trinity za Furlanijo Julijsko krajino predavateljem angleščine
- Sedež izpitov Trinity College London

Pooblaščen center št. 5934

TRINITY COLLEGE LONDON

Jezikovni tečaji SCUOLA PER INTERPRETI

Trst, Ul. S. Francesco 6 Tel./Fax 040.371300
www.scuolaperinterpreti.it - E-mail: info@scuolaperinterpreti.it

ANGLEŠČINA-ŠPANSČINA-FRANCOŠČINA-NEMŠČINA-SLOVENŠČINA-HRVAŠČINA

RIM - Prvo zasedanje koordinacijskega odbora ministrov slovenske in italijanske vlade

V ospredju pogovorov energetika, infrastrukture in okoljska vprašanja

Delovna skupina za izgradnjo plinskih terminalov na Tržaškem - Sodelovanje pri gradnji železniških povezav - Problem vračanja umetnin

RIM - V Rimu se je včeraj prvič sešel koordinacijski odbor ministrov slovenske in italijanske vlade. Ministri (na italijanski strani so bili to zunanji minister Franco Frattini, ministrica za okolje Stefania Prestigiacomo in kmetijski minister Luca Zaia, na slovenski pa zunanji minister Dimitrij Rupel, minister za okolje Janez Podobnik, minister za razvoj Žiga Turk in kmetijski minister Iztok Jarc) oziroma državni sekretarji ministrstev za zunanje zadeve, okolje in prostor, promet, šolstvo, razvoj in kmetijstvo, ki so se najprej sešli ločeno po resorjih, so med drugim govorili o gradnji infrastrukture, okoljskih vprašanjih, vključno z gradnjo plinskih terminalov, znanstvenem raziskovanju ter sodelovanju med slovenskimi in italijanskimi univerzami.

Sogovorniki so se dotaknili tudi zaščite manjšin (o tem poročamo ločeno), ter mednarodne politike, sta na skupni novinarski konferenci po sestanku povedala Rupel in Frattini, ki sta zasedanje vodila. Slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel je po podpisu skupne izjave poudaril, da se je jesen v slovensko-italijanskih odnosih začela zelo dobro, z italijanskim kolegom Francom Frattinijem pa sta dejala, da se državi strinjata o večini obravnavanih tem, kjer je zaznati razhajanja, pa je mogoče prijateljsko govoriti, je povedal Rupel. Italija in Slovenija sta včeraj ustanovili stalne dvostranske delovne skupine na področjih energetike, infrastrukture, prometa, kulture, znanstvenega raziskovanja, okolja in turizma, pa je povedal Frattini. Dodal je še, da bosta državi ustanovili posebno skupino strokovnjakov, ki bo urejala vprašanja, povezana z gradnjo plinskih terminalov v Tržaškem zalivu.

Slovenski zunanji minister je izpostavil tudi vprašanje vračanja umetnin, ki jih je Italija pred drugo svetovno vojno odtužila iz Slovenije, in izrazil željo po razstavi teh umetnin v Sloveniji. Frattini je zagotovil, da bodo preverili pravni in tehnični okvir za organizacijo razstave. Frattini in Rupel sta govorila tudi o pomembnih mednarodnih in evropskih vprašanjih, predvsem o razmerah v Gruziji in Rusiji, pa tudi o približevanju Srbije in drugih balkanskih držav Evropski uniji ter o Lizbonski pogodbi.

Minister Frattini je glede gradnje plinskih terminalov v Tržaškem zalivu zagotovil, da Italija na tem področju ne bo ukrepala enostransko in da se bo glede plinskih terminalov posvetovala s Slovenijo. Minister Rupel pa je ob tem povedal, da je Italija na področju gradnje dveh plinskih terminalov naredila nekaj korakov naprej in da o energiji razmišlja drugače kot prej. Zato ne izključuje niti njenega vlaganja v Nuklearno elektrarno Krško. Rupel je potrdil tudi namen Slovenije, da pristopi k izgradnji plinovoda Južni tok, ki bo Italiji zagotovil dobavo velike količine ruskega zemeljskega plina.

Rupel in Frattini sta govorila tudi o Evroregiji, v zvezi s katero je Rupel zagotovil, da se je Slovenija pripravljena pogovarjati o sodelovanju na regionalni ravni, o vseh podrobnostih pa se bo treba še pogovoriti.

Minister za razvoj Žiga Turk in italijanski državni podsekretar Adolfo Urso sta v ločenem pogovoru največ pozornosti namenila področju energetike. Turk je poudaril, da je gradnjo plinskih terminalov treba načrtovati tako, da se bo terminale dalo izkoristiti tudi za utekočinjenje CO2. To bo po njegovi oceni bistveni prispevek v varovanju okolja. Sogovornika sta se strinjala, da morajo prometni in energetski koridorji prerasti v razvojne osi z univerzami, inštituti in sodelovanjem na vseh področjih. Urso in Turk sta se pogovarjala tudi o gospodarskem sodelovanju med državama in spodbujanju tujih neposrednih investicij. Slovenski minister je italijanskemu sogovorniku predlagal tudi strateško povezavo med Italijo in Slovenijo za skupno delovanje na območju Zahodnega Balkana.

Državni sekretar na ministrstvu za promet Peter Verlič in podsekretar italijanskega ministrstva za infrastrukturo in

Zunanja ministra Slovenije Dimitrij Rupel (levo) in Italije Franco Frattini (desno) med včerajšnjo tiskovno konferenco po medministrskem srečanju v Rimu

ANSA

transport Roberto Castelli pa sta govorila o prometnem povezovanju obeh držav z železnico. Gre za predvideni železniški povezavi Trst-Divača in Koper-Divača. Dotaknila sta se tudi sodelovanja med trža-

skim in koprskim pristaniščem.

Podsekretar na italijanskem ministrstvu za šolstvo, visoko šolstvo in znanstveno raziskovanje Giuseppe Pizza in slovenski državni sekretar na ministrstvu za

visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Dušan Lesjak sta govorila o znanstvenem raziskovanju in sodelovanju med italijanskimi in slovenskimi univerzami. Kot je na novinarski konferenci povedal Rupel, je ita-

lijanska stran izrazila zanimanje za Evrosredozemsko univerzo v Piranu, ki naj bi povezovala visokošolske in raziskovalne ustanove v evrosredozemskem prostoru.

Ministra za kmetijstvo Luca Zaia in Iztok Jarc pa sta izmenjala stališča o aktualnih vprašanjih prihodnjega razvoja kmetijske politike Evropske unije. Dogovorila sta se tudi za sodelovanje pri projektih čezmejnega sodelovanja, ribištva, inšpekcije in sejemske dejavnosti, je v sporočilu za javnost zapisalo slovensko ministrstvo za kmetijstvo.

Kot sta sklenila, bosta obe ministrstvi podprli predloge čezmejnih projektov s področja kmetijstva, ki se bodo prijavi za pridobitev sredstev EU v okviru operativnega programa 2007-2013. Ministrstvi sta se tudi obvezala, da bosta intenzivneje sodelovali na področju nadzora nad ribiškimi plovili obeh držav in izmenjavi podatkov.

Minister Jarc je italijanskega kolega še spomnil na odprto vprašanje slovenskih lastnikov vinogradov na italijanski strani Brd in zaprosil za možnost rešitve. Pri prihodnjem razvoju skupne kmetijske politike EU pa sta se osredotočila predvsem na vprašanja predvidene ukinitve mlečnih kvot leta 2015 in prenos sredstev z naslova neposrednih plačil v razvoj podeželja. (STA/CR)

NA VČERAJŠNJEM SREČANJU MED ZUNANJIMA MINISTROMA

Manjšine sestavni del pogovorov

Rupel opozoril na nezadostno finančno podporo manjšini, izvajanje zaščite, šolstvo in nasprotovanje ločevanju Slovencev na »kategorije«

Odprta vprašanja manjšin in še posebej slovenske so bila sestavni del včerajšnjih pogovorov v Rimu

ANSA

RIM - Tako kot je slovenski minister za zunanje zadeve Dimitrij Rupel s povedal med nedavnim srečanjem s predstavniki naše skupnosti in italijanske manjšine v Ljubljani, so bila tudi odprta vprašanja manjšin vključena v pogovore. Rupel je še zlasti poudaril problem nezadostnih finančnih sredstev za slovenske inštitucije v Italiji, ki so v težavah, ker že vrsto let dobivajo s strani italijanske države vedno enake prispevke. Ob tem je slovenski zunanji minister izrazil potrebo, da se Slovenci v Italiji ne ločujejo v različne kategorije, pri čemer je navedel oživiljanje poskusov, da se Slovenci iz videmske pokrajine prikažejo kot nekakšna »slovanska ljudstva«.

Nadalje se je Rupel zavzel za to, da v okviru šolskega preuštvoja ne pride do zmanjšanja števila osebja na slovenskih šolah v Italiji, ker bi to za manjšino predstavljalo velik problem. Minister je izrazil tudi pričakovanje, da izvajanje zaščitne zakonodaje za Slovence v Italiji ne bo doživelo zastojev. Za uresničevanje zaščite pa je tudi nujen dekret o vidni

dvojezičnosti, ki bi ga moral v čim krajšem roku podpisati predsednik deželne uprave Furlanije-Juljske krajine Renzo Tondo.

Glede italijanske manjšine v Sloveniji je Rupel dejal, da bo slovenska država še naprej pozorno skrbela za njen kulturni in vsesplošni razvoj, pripravljena pa je tudi reševati morebitna odprta vprašanja.

Italijanski zunanji minister Franco Frattini je manjšinsko vprašanje označil kot »veliko temo« in poudaril zavzetost italijanske države, da Slovincem v Italiji zagotovi zaščito in njeno izvajanje. Frattini je izrazil tudi zadovoljstvo zaradi odnosa Slovenije do italijanske manjšine na Koprskem. Mimo tega, kar je bilo v strnjeni obliki povedano novinarjem na tiskovni konferenci, je Frattini na srečanju ministrov omenil tudi Primorski dnevnik, za katerega se je že sam zavzel v avgustu in jamčil tudi za rešitev, ko ga je na to opozoril slovenski kolega Rupel. Slovenski zunanji minister se mu je za to na včerajšnjim srečanju zahvalil. (du)

OCENA PREDSEDNIKA FJK

Tondo: Zadovoljstvo zaradi Evroregije

RIM - Včerajšnjega srečanja se je udeležil tudi predsednik Furlanije-Juljske krajine Renzo Tondo (na posnetku), ki smo ga zaprosili za oceno. Tondo je izrazil zadovoljstvo, da so se ministri sosednjih držav lotili konkretnih vprašanj, v kateri je povsem naravno vključena tudi dežela FJK. Zanj so izrednega pomena infrastrukturne povezave, ki jih je treba izpeljati do konca in modernizirati, za prihodnost pa so izrednega pomena dogovarjanja med državama na področju gospodarskega razvoja in energetike. Tondo je ocenil, da je bilo vprašanje manjšin obravnavano le obrobno, zadovoljen pa je zaradi vidnega napredka zamisli o Evroregiji, v katero se je naposled vključila tudi Slovenija. Italijanska vlada bo v kratkem odobrila predlog, ki naj bi šel v parlamentarno razpravo in pospešil tudi formalno oblikovanje Evroregije kot take. Čimprej bo uresničena, tem bolj bodo uveljavljeni razvojni interesi širokega srednjeevropskega območja, ki ga bo obsegala, je ocenil Tondo. (du)

OPČINE - V nedeljo popoldne zaključek 43. izvedbe študijskih dni

Več Trubarja v naš čas

Predavatelj Igor Grdina prepričan, da nas Primož Trubar nagovarja tudi danes

DOPOLDNE - Predavanje Zvoneta Štrublja Trubarjev lik, kot si ga prej nismo zamišljali

Zanimiv referat o novi duhovni podobi Primoža Trubarja

OPČINE - Primož Trubar, kot si ga prej nismo zamišljali: ne samo začetnik slovenskega knjižnega jezika in protestantski reformator, ampak vsestranski humanist, teolog, mislec, svoboden človek in svetopisemski duhovnik, ki je leta svojega življenja štel od svojega (katoliškega) duhovniškega posvečenja naprej. Tako je v nedeljskem dopoldanskem predavanju v okviru 43. študijskih dni Draga 2008 Trubarjev lik opisal izseljeniški duhovnik, teolog in raziskovalec Trubarjevega življenja in dela Zvone Štrubelj (na sliki KROMA skupaj z moderatorico Lučko Susič). Njegov referat Nova duhovna podoba Primoža Trubarja je namreč velikega Raščičana hotel zaobjeti v njegovi celoti, medtem ko se o njem pri nas večkrat razmišlja enostransko.

Pri svojem izvajanju se je predavatelj, ki je med tržaškimi Slovenci prebil deset plodnih let, stalno vračal v Trst, ki je po njegovih besedah kraj Trubarjevega duhovnega rojstva, saj se je pri takratnem tržaškem škofu Petru Bonomu izobraževal in tu je prejel tudi duhovniško posvečenje. Trubarja je Štrubelj pravzaprav opisal kot reformatorja posebne vrste: bolj kot iz Martina Lutra je svoj idejni in duhovni naboj črpal

iz del Erazma Rotterdamskega in tudi Švicarja Heinricha Bulingerja, iz česar sledi, da zanj reformacija ni bila nekaj novega, ampak vrnitev k stari veri cerkvenih očetov, kot je bila pred koncilom v Kalcedonu leta 451, pri čemer je poudarjal zlasti pomen etičnega življenja. Primož Trubar, je poudaril Štrubelj, je znal opraviti sintezo med katoliško formo mentis in idejami luteranske teologije. Prav tako je pomembna Trubarjeva strpnost, saj veliki Raščičan ni poznal ostrine Martina Lutra in je bil vezan izključno na učitelje, ki so bili bolj nagnjeni k spravljivosti. Bil pa je tudi velik vizionar in prerok in samo tako je mogel »stati inu obstati«.

Zakaj pa se je Zvone Štrubelj pred časom odločil za preučevanje lika Primoža Trubarja? Motil ga je kliše, po katerem je Trubar samo oče slovenskega knjižnega jezika, zato je hotel združiti vse parcialne poglede na lik slovenskega reformatorja. Med drugim je bil tudi strokovni sodelavec pri pripravah na kasnejše spodleteli projekt o televizijskem filmu o Trubarju (proizvedli bodo le dokumentarec), na nedeljskem srečanju pa je še sporočil, da bo v Rimu potekal teološki simpozij, posvečen velikemu Raščičanu. (iž)

Popoldanski predavatelj Igor Grdina (desno) ob moderatorju Tomažu Simčiču

KROMA

OPČINE - Nedelja je bila za udeležence 43. študijskih dni Draga 2008 ne samo zaključni, ampak predvsem Trubarjev dan. Čeprav je celotna letošnja Draga potekala v znamenju petstoletnice rojstva Primoža Trubarja (organizatorji, se pravi Društvo slovenskih izobražencev iz Trsta, so si za geslo izbrali Trubarjev stavek »Jest sim enu dobru vojskovanju vojskova«, v petek pa so tudi odprli razstavo, posvečeno Trubarju), je njegov lik zagospodoval ravno v nedeljo, ko sta pod šotorom v parku Finžgarjevega doma na Opčinah o Primožu Trubarju in njegovem vsestranskem pomenu govorila dopoldne Zvone Štrubelj (o njegovem referatu poročamo na drugem mestu), popoldne pa zgodovinar Igor Grdina, ki je svojemu predavanju dal naslov Trubar za vse čase, s čimer je hotel poudariti, da nas Primož Trubar nagovarja v različnih zgodovinskih obdobjih, se pravi tudi danes in v prihodnje.

Za Trubarja je bila bistvenega pomena neupogljiva vera, iz katere se je vse izteklo, je na začetku dejal Grdina, dalje je bil začetnik emancipacije Slovencev, pri čemer je pomenljivo, da je svoje delo posvetil vsem Slovincem, kar je dokaz, da ni izključeval. Trubar je bil tudi prvi, ki je uporabil pojem »slovenska dežela«, kar pomeni, da je mislil, da je bistveno, da obstaja neka slovenska dežela na političnem in duhovnem zemljevi-

du. Dalje je bil prvi humanistični vzornik naše slovenske misli.

Kaj to pomeni za danes? Na to vprašanje je predavatelj odgovoril s poudarjanjem nekaterih dejavnikov. Prvi je zgodovinski spomin, ki je bogastvo, na katerega se Slovenci lahko sklicujemo. Drugi predstavlja opozorilo glede današnjih razmer, ko so predsodki pred slovensčino izredno močni, čeprav je to jezik Evropske unije, in se mora slovenski jezik tudi sredi Slovenije umikati kakemu drugemu jeziku pod krinko znanosti, kar ni samo nezakonito, ampak tudi nemoralno. Tudi odnos do drugega oz. drugačnega pri Trubarju ni enostranski, ampak sloni na veri v pravičnost, prav tako je Trubarjev humanizem razviden tudi iz njegovega odnosa do islama in muslimanov, v katerih je veliki Raščičan videl v prvi vrsti ljudi. Skratka, je sklenil Grdina, lik Primoža Trubarja je preobsežen in ga naša misel s težavo spravi v svoje koordinate, vsekakor pa bi bilo potrebno vnesti več Trubarja v naš čas.

Grdinovo izvajanje je spodbudilo več posegov v razpravo (slednjo je moderiral Tomaž Simčič), od izmenjav mnenj z ministrom Milanom Zverom glede eksterne mature na slovenskih srednjih šolah (slednja je za Grdino uničila pouk slovenske književnosti, saj maturanti jemljejo v poštev le nekaj predpisanih knjig in tako ne spoznajo bogastva književnosti), do razmišljanja o ra-

bi jezika, kjer je bil Grdina kritičen tudi do slovenskih diplomatov, ki se po njegovem obnašajo servilno in zapostavljajo slovensčino. Po drugi strani, je dejal, veliko težav izhaja tudi iz miselnosti, da je treba jezik ohranjati, medtem ko sam meni, da bi bilo bolje ga razvijati. Predmet razprave je bila tudi sposobnost vizije: kot je dejal zgodovinar Jože Pirjevec, je bil Trubar koncentriran na to, da bi Slovenija postala žarišče širjenja protestantizma na Balkan in v Italijo, na Slovenijo je torej gledal kot na možnost. Morda so tako ambicijo oz. vizijo kasneje imeli le komunisti, danes pa je ni, v času predsedovanja Evropski uniji Slovenci nismo posredovali sporočila, kaj smo, kaj hočemo biti in kakšne so naše naloge v EU. Razprava se je dotaknila tudi vprašanja zemlje oz. prodajanja nepremičnin tujcem, na kar so opozorili Zdravko Vatovec, Aldo Jovan in Boris Artač, ki so se zavzeli za tudi zakonsko zaustavitev oz. omejevanje te prodaje. Če se povrnemo k Trubarju, ta danes ne deli več kot pred sto leti, je Grdina dejal v odgovoru na vprašanje Zvoneta Štrublja, Slovenci pa še vedno nimamo na razpolago zbranih del Primoža Trubarja. Problem je po predavateljevih besedah v kapitalu: dosedanji založnik, pri katerem je potekal projekt, je namreč ugotovil, da mu to ne nese dovolj, je dejal Igor Grdina.

Ivan Žerjal

PRED ZAKLJUČNIM PREDAVANJEM - Obisk visokega gosta

Pozdrav ministra Zvera

Zbiranje podpisov za pismo o problemih slovenskih radijskih in televizijskih oddaj RAI

Minister Milan Zver

KROMA

OPČINE - Udeležence nedeljskega popoldanskega sklepnega srečanja Drage 2008 je v imenu slovenske vlade pozdravil minister za šolstvo in šport Milan Zver, ki je Drago označil za pomembno institucijo slovenske kulture in javne besede, ki odigrava pomembno vlogo tudi danes.

Zver se je tudi navezal na obletnice in dogodke, na katere je slovenski narod lahko ponosen, kot sta npr. petstoletnica rojstva Primoža Trubarja in nedavno slovensko predsedovanje Evropski uniji, dogodka, ki Slovence lahko navdajata s ponosom, da smo pripadniki naroda, ki je uspel dobiti svoj prostor v zgodovini. Zaslugo za to ima po ministrovih besedah tudi tradicija slovenskega šolstva, ki je slovenski narod očitno ohranila v razburkanem prostoru srednje Evrope. Tudi današnje okoliščine niso nič manj zanimive, je dejal Zver, in od Slovencev zahtevajo, da morajo na vseh področjih biti odlični ali vsaj nadpovprečni.

Ob robu nedeljskega dogajanja je treba tudi omeniti zbiranje podpisov za pismo v zvezi s kakovostjo in dostopnostjo do slovenskih radijskih in televizijskih oddaj RAI. S tem problemu je udeležence Drage že v soboto seznanil Aleš Brečelj, ki je opozoril predvsem na vprašanje nepravilne izgovarjave, dvajsetletno zamudo pri uvedbi televizijskih oddaj, ki marsikje na ozemlju, kjer živi slovenska narodna skupnost, niso še dostopne, pa tudi na večkrat motene frekvence na nekaterih območjih. (iž)

DOPOLDNE - Maša za udeležence

Škof Ravignani pozval k varovanju identitete

OPČINE - Slovenci naj bomo ljubosumni varovalci svoje identitete, prav tako pa naj bomo odprti za dialog z drugimi kulturami. To je poziv, ki ga je na začetku nedeljske dopoldanske maše pod šotorom v parku Finžgarjevega doma na Opčinah za udeležence Drage naslovil tržaški škof msgr. Evgen Ravignani.

Msgr. Ravignani, ob katerem sta somaševala še dopoldanski predavatelj Zvone Štrubelj ter Janko Krištof, župnik v Selah in dekan v Šmarjeti na avstrijskem Koroškem, je drugače med pridigo poudaril pomen odgovornosti in dolžnosti slehernega kristjana, da brate, ki krivično živijo, poziva k spremembi življenja. Pri tem je opozoril, da je danes težko bližnjega opozarjati na njegove pomanjkljivosti, saj prevladuje brezbriznost do drugih ter si nočemo prevzeti problemov in težav bliž-

ŠKOF EVGEN RAVIGNANI

KROMA

njega, kar pa ni krepost. Evangelij uči, da se moraš z bratom, ki greši, pogovoriti oz. ga posvariti na štiri oči, iz česar sledi, da mora biti tako opominjanje delikatno, obzirno in diskretno, vprašanje pa je, ali se to danes vedno dogaja. Pri vsem tem pa je škof še poudaril dolžnost ljubezni, saj je to izpolnjevanje postave, zato je treba skrbeti za prihodnost vsakega brata po zapovedi ljubezni, je dejal msgr. Ravignani. (iž)

BAZOVICA - Bazoviški junaki pričajo o nezlomljivem odporu proti fašizmu, o prvem antifašizmu v Evropi, na vrednotah katerega sloni tudi današnja Evropska unija, Bazovica pa je simbol upora in miru ter želje Slovencev, da ohranimo lasten slovenski obraz v novi Evropi. S temi besedami je predsednik Odbora za proslavo bazoviških junakov pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu Milan Pahor v nedeljo popoldne nagovoril udeležence na začetku osrednje svečanosti ob 78-letnici ustrelitve Ferda Bidovca, Zvonimira Miloša, Franja Marušiča in Alojza Valenčiča pri spomeniku na bazovski gmajni.

Bazovica je za slovenske ljudi z obeh strani (nekdanje) meje še vedno magnet, kar se je lepo pokazalo tudi na letošnji osrednji svečanosti, kjer je bilo videti zastave z zvezdo in brez nje, mavrične barve miru, tigrovske prapore ter skavtske in taborniške kroje častne straže. Pisani množični je Milan Pahor v svojem uvodnem posegu med drugim dejal, da je pojem Bazovice umeščen v zgodovinski spomin vseh Slovencev, treba pa ga je umestiti tudi v italijanski spomin protifašizma, v sedanjem času pa je treba misliti na skupno pot slovensko-italijanskega prijateljstva in sodelovanja.

Še posebej množična je bila letos prisotnost slovenske politike, od državne delegacije z ministroma Dimitrijem Ruplom in Milanom Zverom, državnim sekretarjem Zorkom Pelikanom in generalnim konzulom Jožetom Šušmeljem, pa do političnih strank (opazna je bila prisotnost predsednika opozicijske stranke Zares Gregorja Golobiča). Glede ostalih naj omenimo prisotnost senatorke Tamare Blažina, poslanca Ettoreja Rosata, predsednika SSO Draga Štoka, tajnika SKGZ Marina Marsiča, deželnega tajnika in svetnika SSK, Damijana Terpina in Igorja Gabrovca, deželnega svetnika Mavrične levce Igorja Kocijančiča, deželnega tajnika SIK Stojana Spetiča, tržaškega tajnika DS Roberta Cololinija, župana občin Dolina in Zgonik, Fulvio Premolin in Mirka Sardoča, devinsko-nabrežinsko odbornico Tjašo Švara ter številne druge, številčna pa je bila prisotnost predstavnikov borčevskih organizacij.

Ob govorih in posegih, ki jih objavljamo na drugem mestu ter polaganju številnih vencev je treba poudariti, da sta potek svečanosti zaznamovala molk in glasba: udeleženci so namreč počastili spomin na junake z minuto molka, medtem ko so na bazovski gmajni zadonele otožne in borbene melodije v izvedbi trobentačev Janka Andolska in Jana Forausa ter združenih zborov in Pihalnega orkestra Ricmanje, ki so pod vodstvom Ivana Tavčarja slovesnost zaključili z Vstajenjem Primorske.

Ivan Žerjal

78-LETNICA USTRELITVE BAZOVIŠKIH JUNAKOV - Množičen poklon junakom na nedeljo

Bazovica - sir

Govora Alessandre Kersevan in Dušana Jakomina - Številčar

Bazovica je bila tudi letos magnet za slovenske ljudi

KROMA

MAŠA ZADUŠNICA - Bandelj Zlo je premagljivo

BAZOVICA - Bazoviški junaki so se uprli zlu, ki ga je takrat poosebljal fašistični režim, in izbrali najtežjo pot. To je poudaril pesnik David Bandelj v svojem govoru pri maši zadušnici, ki je bila v soboto zvečer v župnijski cerkvi v Bazovici. Princip zla, je dejal, lahko namreč brezbrizno sprejmemo, lahko mu pomagamo, da se razširi, lahko pa se mu upremo. To pot so izbrali bazoviški fantje, ki so končali kot tragični junaki. A njihova daritev ni ostala brez smisla. Da lahko danes delamo in govorimo svobodni, se moramo zahvaliti tudi njim. Bazoviški junaki nam zato sporočajo, da je zlo premagljivo in da je vredno žrtvovati življenje, da ga premagamo.

DAVID BANDEJ

KROMA

HRVAŠKI POZDRAV - Murković Ne dopustimo zapiranja v egoizem

BAZOVICA - Bazovska gmajna ni svet kraj samo za Slovence, ampak tudi za Hrvate, saj je bil eden od ustreljenih bazoviških junakov, Zvonimir Miloš, pripadnik tega naroda. Zato je tudi letos udeležence osrednje svečanosti nagovoril predsednik Hrvatske zajednice v Trstu Damir Murković, ki je poudaril predvsem pomen skupnega dela in enotnosti ter sloge in prijateljstva med Slovenci in Hrvati, s katerimi se gradijo poti in dosegajo rezultati, pri čemer je Murković omenil skupne napore za gradnjo Narodnega doma. Zato se je treba vprašati, kako je danes s to enotnostjo in se ne sme dopustiti zapiranja v egoizem, saj od tega nima nihče nič: »Zgodovina nas uči, da danes moramo graditi za boljši jutri! Zakaj ne bi poskusili skupaj? V slogi je moč! Zato, kot naši predniki, dajmo se tudi mi potruditi, da bodo naši otroci jutri skupaj uživali to kar bomo danes dosegli,« je zaključil Murković.

DAMIR MURKOVIĆ

KROMA

POSEG MINISTRA Rupel o skupni prihodnosti Primorske

MINISTER
DIMITRIJ RUPEL

KROMA

BAZOVICA - Udeležence nedeljske svečanosti je nagovoril tudi slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel, ki je dejal, da je bila usmrtenje v Bazovici »alarm za vse domoljubne in demokratično usmerjene ljudi na Primorskem, za organizacijo TIGR in za slovensko narodnoosvobodilno gibanje pa tudi za našo generacijo, ki ji je uspelo postaviti novo državo na temelju človekovih pravic, narodne enakopravnosti, evropskih meril in demokracije.« V 78 letih, je še opozoril minister, se je spremenil svet, nekdanji sovražniki so postali prijazni sosedje ter prijatelji, člani iste družine, saj je bistvo Evropske unije kulturna raznolikost ter enotnost pri spoštovanju razlik.

Po Ruplovih besedah se vsa Primorska danes povezuje in ima skupno slavno prihodnost, pri čemer se je minister tudi navezal na včerajšnje medministrsko srečanje v Rimu in omenil skupne probleme, ki enako prizadevajo Slovence in Italijane, rešitve pa koristijo vsem.

»Danes smo daleč stran od nesrečnih dogodkov, ki se jih spominjamo tukaj v Bazovici,« je še dejal Rupel in dodal, da je mogoče biti odgovoren za stvari, ki so se že zgodile oz. so se resnično zgodile, ne pa za tiste, ki jih ni ali jih še ni: »Za prihodnost bomo odgovorni v prihodnosti, če bomo ubrali pravo pot. Odgovornost nam narekuje, da se odrečemo slabim preteklosti in se spoštljivo priklonimo spominu štirih bazoviških junakov,« je zaključil Rupel.

RMV S petjem ob ognju taborniki kot vsako leto pričakali »usodno uro«

Tudi letos so se taborniki RMV zbrali ob ognju

KROMA

TRADICIONALNI POHOD - Planinski odsek ŠZ Sloga

Iz Bazovice na Kokoš

V strnjeni koloni in z zastavami na čelu so pohodniki tik pred sklepno svečanostjo prišli k spomeniku

BAZOVICA - Letošnjega spominskega pohoda Bazoviški junaki, ki ga vse od leta 1980 prireja planinski odsek Športnega združenja Sloga, se je udeležilo približno 400 pohodnikov. Zastopana so bila vsa naša planinska društva, prisotni so bile delegacija z Reke, obmejna planinska društva in, kot vsako leto, številna delegacija PD Ravne na Koroškem, poleg seveda mnogih posameznikov. Pohodniki so se zbrali pri bazovskem kalu in se nato po ustaljenem scenariju podali proti Jezeru od tod ob robu doline Glinščice do Drage, preko Peska in Gročane prešli na slovensko stran in prišli do koč na Jermancu. Tu so se odpočili, predstavniki PD Sežana, ki kočjo upravljajo, pa so jim ponudili čaj. Po postanku so se odpravili na vrh hriba Kokoš, od koder so se vsi skupaj spustili do kraja ustrelitve bazoviških junakov: dolga kolona pohodnikov z zastavami se je vila do strelišča na bazovski gmajni, kjer so se udeležili osrednje spominske svečanosti.

Pohod ni tekmovalnega značaja, najzvestejši udeleženci pa so bili tudi letos nagradjeni s priznanji: bronasto značko prejme vsak, ki se je pohoda udeležil drugič, srebrno za štiri pohode in zlato za šest, posebno priznanje - delo umetnika Pavla Hrovatina - pa so na vrhu Kokoši ob žigosanju izkaznic dobili vsi tisti (in letos jih je bilo kar precej), ki so se pohoda udeležili desetič. Priznanje je predvideno tudi za dvajseti pohod. Letos je nagrado prejel Alfredo Kralj, in sicer med srečanjem planincev na vrtu Gospodarske zadruge v Bazovici. Tu so jim organizatorji pripravili topli prigrizek, za katerega so poskrbeli, kot že vrsto let, neutrudni kuharji Franc Čufar, Mimmo Iozza ter gospe Norma in Cvetka. (Inka)

V koloni so pohodniki prišli do spomenika

KROMA

ljski osrednji svečanosti pri spomeniku na bazovski gmajni

Simbol upora in miru

na prisotnost visokih predstavnikov iz Slovenije - Minuta molka in pesem

ALESSANDRA KERSEVAN

Italijani ne vedo več za fašistične zločine

Alessandra Kersevan KROMA

BAZOVICA - Posledice zgodovinskega revizionizma, katerega cilj je bilo enačenje med krvniki in žrtvami, so prava manipulacija zavesti italijanskega naroda, ki se v bistvu vedno manj zaveda, kaj je bil fašizem. Značilen primer je Bazovica. Izkrivljanje zgodovine je privedlo do tega, da Bazovica za Italijane ni več simbol žrtev fašizma in nima torej antifašističnega prizvoka, ampak je v povezavi s fojbo postala simbol novega, izrazitega nacionalizma. Za vse to pa niso krivi le neofašisti, temveč tudi nekateri deli italijanske levice in antifašističnega gibanja. Zato je danes nujen globok razmislek, ker postaja italijanska družba vse bolj »barbarska« in je treba v tem smislu preprečiti, da bo lahko to podlaga za nov fašizem.

To je v svojem govoru naglasila zgodovinarica Alessandra Kersevan, ki je odkrito obtožila italijansko državo in samega predsednika republike Giorgia Napolitana, da sta popolnoma »pozabila« na vojne zločine, ki jih je zakrivila Italija. Kersevanova je po daljšem zgodovinskem opisu dogajanja na tem območju s posebnim poudarkom na fašistično raznarodovalno politiko odločno obsodila pravcati »black-out« v italijanski kolektivni zavesti. Ta luknja v narodni zavesti je skupaj z nekim »nacionalističnim antifašizmom« prispevala, da se je v zadnjih letih razvijal zgodovinski revizionizem, še zlasti prek trans-

verzalne odobritve (proti sta bili le stranki SKP ter Italijanskih komunistov, je poudarila) zakona za ustanovitev dneva spomina. Ta kratek stik v skupnem spominu je omogočil, da so najvišje državne oblasti in sam predsednik republike pozabili na vojne zločine, ki jih je zakrivila Italija, tudi tiste, ki so že mnogo let predmet študije zgodovinarjev in ki so jih zgodovinarji tudi razkrili. Med temi je npr. dejstvo, da je Italija leta 1941 napadla Jugoslavijo in da je bilo več kot 100 tisoč Jugoslanov - med temi 40 tisoč Slovencev - deportiranih, vsaj 7 tisoč civilistov pa je umrlo v koncentracijskih taboriščih.

Toda italijanska država tega noče priznati in je vselej prevladala cenzura, je naglasila. Italijanska televizijska hiša RAI ni npr. nikdar predvajala angleškega dokumentarca Fascist legacy, razne italijanske vlade pa niso priznale in uradno izdale izsledkov študije mešane slovensko-italijanske zgodovinske komisije. Nasprotno, po ustanovitvi dneva spomina pod Berlusconijevo vlado je bil italijanski narod podvržen široki kampanji o fojbah in eksodusu, katere namen je bilo brisanje odgovornosti italijanske države in demonizacija Slovanov ter skratka partizanskega gibanja. To so v prvi vrsti storili politični dediči fašistov, ki pa bi bili brez prispevka nekaterih delov italijanske levice v 90. letih neuspešni, je poudarila Kersevanova in s tem v zvezi omenila srečanje med Finijem in Violantejem, ki je bilo leta 1998 v Trstu.

Ni naključje, da skušajo tudi bazoviške junake preleviti v teroriste, je še poudarila govornica, češ da so se uprli proti takratni državi in so bili zaradi tega obsojeni. Toda odlok iz leta 1944 je odredil, da so bile vse razsodbe posebnega fašističnega sodišča protizakonite. Sodobni poskusi, da se razsodbam posebnega sodišča vrne zgodovinsko legitimnost, je naglasila Kersevanova, so morda še najbolj nesramna revizionistična manipulacija, na osnovi katere legitimirati fašizem. Zgodovinsko izkrivljanje, kdo je bil pri Bazovici žrtev in kdo krvnik, je govorjen primer.

DUŠAN JAKOMIN

»Ne bomo vsi listi enega drevesa, lahko pa smo različna drevesa enega gozda«

Dušan Jakomin

KROMA

BAZOVICA - Dragi rojaki, dragi prijatelji!

Vsakoletna množična udeležba na tej proslavi je znak, da so nam pri srcu nekateri dogodki, ki so kot posebni mejniki zaznamovali našo preteklost. Umor bazoviških junakov leta 1930 se je zgodil v času naše mladosti, ki smo jo doživljali vsak na svojem koncu. Današnji spomin nas nujno vodi do tiste črne dobe, ki je pri nas vladala celih 25 let, torej četrto stoletje.

Ponavljamo vedno isto pesem? Ne. To so naši spomini, to je bilo naše trpljenje, to je bil naš strah, naša ponižanja, naša zaščivanja, uničevanje vsega, kar nam je bilo najdražje. Za vas, fantje in dekleta - ki ste sicer danes mladina, polna informacij - za vas je ta preteklost kamena ali ledena doba, nam pa ostaja v krvi in nas bo spremljala do smrti. Kar se je dogajalo, je bilo v imenu tiste zloglasne "višje kulture", v resnici pa je bilo to namerno uničevanje duše in srca slovenskega naroda. Povzročilo je ogromno praznino, ki je na duhovnem področju ne bomo mogli nikoli zapolniti. Tega seveda nismo doživljali samo mi, tudi drugje so trpeli podobno usodo.

Spomin pa je potreben, ker je obenem tudi opozorilo: še danes živimo v nekih čudnih razmerah, katerih izhodišče moramo iskati kmalu po vojni, najprej v prisilnem razlaščenju naše zemlje. Vse to se je nadaljevalo do danes, ko smo še vedno pred vrsto neizpoljenih obljub. Zgodovina nas uči in svari.

V časih te težke preizkušnje sta se naša beseda in naša pesem ohranili in razvijali v cerkvi, čeprav v včasih večjo, včasih manjšo mero strpnosti, ovir in prepovedi tistih, od katerih bi tega ne pričakovali, ki si tega ne bi smeli dovoliti. Slovenski primorski duhovniki pa so ostali trdni in pogumni in ob njih skupnost pogumnih mož in žena, ki so zaradi tega tvegali veliko. Slovenski človek - laik ali celo agnostik - se je tedaj pridružil duhovnikom, jim stal ob strani, hodil poslušat slovensko besedo Jakoba Ukmarja v Škedenj. Kajti to je bila edina možnost za javno nastopanje in rabo našega jezika. Tista tragična doba nas je, paradokso, združevala. Pisatelj France Bevk je oveko večil primorskega duhovnika z jasno besedo in z enim likom: Kaplanom Martinom Čedermacem. Šele zadnja leta so nam zgodovinarji razkrili podrobnosti ogromnega dela primorskih duhovnikov v bran pravic posameznika, torej človeka, in naroda. Ne pozabimo na vlogo katoliškega tiska, ki je edini vseskozi vztrajal, skoraj v ilegali.

Dovolite mi: ponosen sem na to slovensko primorsko Cerkev tistega tako strašnega časa. In nisem osamljen in edini ponosen nanjo!

Dogodki okoli tragičnega leta 1930 so dobivali poseben pomen: Leta 1927 se je začela ilegalna dejavnost slovenske in hrvaške mladine. Leta 1928 je bil dosežen višek narodovega genocida: vse, kar je bilo nezaželeno, je režim prepovedal, uknil, uničil. Hudo preganjanje slovenske besede se je sicer začelo že proti koncu 19. stoletja z napadi buržoaznega framsonskega liberalizma, zato moramo upoštevati kot pomemben mejnik govor duhovnika Franca Kosca v tržaškem občinskem svetu leta 1898. Koliko nas je, med nami, ki ga poznamo? Leta 1929 je bil podpisan Konkordat med fašistično Italijo in Cerkvijo, nad katerim gotovo nismo mogli biti navdušeni: vendar je primorski duhovnik ostal zvest svojemu poslanstvu! Leta 1931 je Jakob Ukmar imel v Škedenju svoj znameniti govor o Krščanskem sožitju med narodi. Njegove besede so na žalost še danes aktualne. Nekako v tem času se je začelo organizirano ilegalno delo levice, posebej članov Komunistične partije. Nasilje se je stopnjevalo, leta 1941. so padli junaki 2. tržaškega procesa. Ali je potem čudno, da je šel leta 1941 naš človek v gozd, da se končno reši vsega tega?

Po koncu 2. svetovne vojne je ideološka hladna vojna razdelila svet na dva bloka in tudi nas razkrala na dva tabora: politika je med nas zasejala sovraštvo, medsebojno napadanje, očitanja, obsojanja, izginjali so celo ljudje. Nekateri se niso več menili za vse, kar je strašnega storil prejšnji režim, in ob pozabljanju vsega so sprožili napade na drugače misleče, začelo se je enosmerno uveljavljanje in upoštevjanje izključno tega, kar je prihajalo z leve strani. Na eni in na drugi strani smo ponavljali: naši in njihovi. In še zmeraj poudarjamo to ločevanje.

S časom se je ozračje umirilo, naš človek si je finančno opomogel, delavski razred je pridobil moč, tu je odigrala pomembno vlogo komunistična partija. Skupaj s sindikati je tedaj vodila odločen boj za boljše ekonomske razmere delavskega razreda in temu se je naš človek pridružil.

Počasi pa smo začeli spoznavati, da ti medsebojni napadi in ta ločevanja nimajo smisla. Slovenske šole so že obnovile našo inteligenco, na ključna mesta so prihajali novi kadri, mladi izobraženci, nastajala so slovenska podjetja in slovenske ustanove, kar je pomenilo zaposlitev, prišel je celo čas skupnih političnih in kulturnih prireditev in nastopov, kjer smo bili složni, ne glede na medsebojne ideološke razlike. Marsikje po vaseh prirejajo danes nekdanja srpta društva skupne prireditve ob Slovenskem kulturnem prazniku, vaških veselicah in podobno. Vlada in Dežela sta nam napisali nekaj ugodnih zakonov, ki sicer še čakajo na svoje udejanjenje, v Trstu štejemo med Italijani vse več prijateljev in celo sodelavcev, nadvse nepričakovano je po Evropi, končno pa tudi v Italiji, v državnih medijih zablestelo ime pisatelja Borisa Pahorja. Tatjana Rojc je v slovenskem Parlamentu predlagala, naj se slovenska Vlada in vse slovenske kulturne, politične in prosvetne institucije zavzamejo za to, da Akademiji na Švedskem predlagajo Borisa Pahorja kot kandidata za Nobelovo nagrado za književnost in temu vabilu se pridružujemo. Trst ni več samo mesto Sabe, Sveva, Joyca, Slataperja, Tomizze, Magrisa, temveč tudi mesto Borisa Pahorja, Alojza Rebule, Miroslava Košute, Dušana Jelinčiča. Ugotavljamo tudi, da narašča število rojstev slovenskih otrok. In še, da je 23. junija pesnik Ciril Zlobec v imenu Slovenske akademije znanosti in umetnosti na devinskem gradu odkril ploščo Alasii Gregoriju iz Sommaripe, tuju, ki je pred 400 leti napisal prvi slovensko-italijanski slovar, za nas izjemno dragocen dokument; letos obhajamo 500 letnico rojstva Primoža Trubarja, ki si je svojo intelektualno in dušnopastirsko formacijo pridobil prav v Trstu. Nekoliko se torej svita med in nad nami, vprašanje pa je, ali bomo tako nadaljevali in vse to izpopolnjevali in dopolnjevali. Veliko je vsekakor zamujeno.

Politika nas je razdvajala, pamet nam sedaj veleva, naj se stremimo. Prevladuje želja po enotnosti, a istočasno tudi pesimizem zaradi naše stvarne situacije. Mislim na pesimizem, ko se pritožujemo, kako smo razdeljeni, vsak v svoji stranki ali družstvu. Nepotreben pesimizem. Prava podoba demokratične države in družbenega ter političnega življenja je ravno v pluralizmu, kar pomeni, da je vsakomur dana pravica do lastne ideje, do lastnega mišljenja, združevanja, sploh dejavnosti, med nami pa mora prevladovati hierarhična lestevica vrednot, ki postavlja v sam vrh skupni blagor: torej skrb za šolo, Cerkev, radio, televizijo, tisk, glasbo, gledališče, banko, šport, za vse najpomembnejše ustanove.

V tem okviru igrajo pomembno vlogo zrelost in kultura, načelnost posameznika in skupnosti. Mlademu ali sploh negotovemu človeku bi rekel: Če ne veš, kam in kako, poglej nazaj, poglej, odkod prihajaš, odkod si prišel. Človeška družba, ki jo v celoti ali v glavnem sestavljajo nenačelni ljudje, sploh ni vredna človeka.

Pred kratkim smo brali besede uglednega časnika, ki je napisal: »Vprašanje enotnosti je stalnica v povojnem življenju slovenske manjšine, ki je strankarsko, politično in idejno zelo razvejana. To je danost, vsaka skupnost pa je zrela in tudi normalna, ko se zna potočiti glede življenjskih vprašanj. Ne enotnost za vsako ceno, kar povzroča na koncu le težave, temveč složnost tam, kjer se da in kjer je potrebna za splošne koristi. Priložnosti za to ne manjka.«

S tem se popolnoma strinjam. Da enotnost, a ne za vsako ceno, brez političnega preračunavanja ali mnenja, da smo mi sami potrebnejši od drugih. Sprejem družbene raznolikosti je stvar demokracije, pluralizma, zrelosti naroda. Preračunana - ali od ene ali druge strani vsiljena enotnost ne bi prinesla napredka, morda le nove razpoke.

Ne bomo vsi listi enega drevesa, lahko pa smo različna drevesa v istem gozdu. Odpravimo napačna čustva in dajmo prostor zgodovinarju, ki naj obravnava preteklost, voino in predvsem povojno dobo, ki je morda najmanj raziskana in najmanj pojasnjena. To ni neka moralna želja, je nujen klic naših ljudi, naše skupnosti, ker imata med nami, o tem sem prepričan, še svoj pomen in svojo veljavo besedi poštenosti in zgodovini, da se dokončno rešimo in očistimo napak iz preteklosti. Vsi enakovredni.

Rad omenjam pisatelja Alojza Rebulo, ki je v romanu Nokturno za Primorsko opisal tragedije, ki so se dogajale na našem ozemlju. Zraven Čedermaca imamo, na žalost, tudi Florijana. Šele leta 1991 smo postali Slovenci in Italiji vsi enakovredni tudi za matične oblasti, enako upoštevani. Prej vsa desetletja po vojni ni bilo tako.

Veliko pa je odvisno od nas samih. Italijanska država in naša matična Slovenija naj nas podpirata v kulturni in družbeni dejavnosti, to pa še ni vse. Tu naj izstopa, tu mora izstopati vloga vsakega izmed nas, naša osebnost in narodna zavest.

Bliza se čas trgatve, živa in slikovita podoba meseca septembra in sploh življenja ljudi na našem ozemlju. Trgatev je bogata tam, kjer je bilo prizadevanje, kjer sta bili skrb in vztrajnost. To so nas učili naši starši. Če ne bo med nami osebne zavzetosti in odgovornosti, čemu potem ti Bazoviški junaki, čemu vsi naši padli? Čemu te proslave?

Ohranimo vsak svoj obraz, je zapisal Srečko Kosovel. Ne izneverimo se svoji osebnosti, v potrebi pa bodimo enotni in povezani. To naj nam bo vodilo za prihodnost!

BAZOVICA - Med svečanostjo

Preplah zaradi požara, ki pa je bil kmalu ukročen

BAZOVICA - Nedeljsko svečanost je za kratek čas prekinilo dramatično opozorilo, da se je v bližini razvnel požar. Približno sto metrov za spomenikom so plameni zajeli nekaj borovcev (na sliki KROMA) in švigili visoko v

nebo, tako da je ljudi že začelo skrbeti, kaj bo. K sreči so takoj posegli gozdni čuvaji, za njimi pa še gasilci, ki so pogasili ogenj, katerega je, so nam že v nedeljo povedali predstavniki policije, najverjetneje povzročil cigaretni ogorek.

POKRAJINA - Predstavitev konvencije z občinsko upravo

Delovna mesta za osebe s posebnimi potrebami

Pokrajina bo financirala tečaje poklicnega izobraževanja - Za projekt 130 tisoč evrov

Prispevati k zaposlovanju fizično in psihično prizadetih oseb je namen konvencije, ki sta jo sklenili pokrajinska in občinska uprava. Pokrajina Trst bo v ta namen med drugim financirala tečaje poklicnega izobraževanja in prispevala k usklajevanju razpoložljivih delovnih mest s ponudbo delovne sile. Občina Trst pa bo prek lastne službe za zaposlovanje (SIL) most med socialno-zdravstvenimi storitvami ter uradi za zaposlovanje in bo ob boku prizadetim na njihovi poti do novega delovnega mesta.

Konvencijo sta predstavila včeraj pristojna pokrajinska odbornica Adele Pino in občinski odbornik Carlo Grilli, ki sta poudarila pomembnost sinergij med javnimi ustanovami na tem področju. Kot je namreč poudarila Pino, bo dala Pokrajina na razpolago vsem socialno-zdravstvenim službam v tržaški pokrajini deželno financiranje, ki je predvideno za tečaje poklicnega izobraževanja pri podjetjih z namenom vključevanja prizadetih oseb v svet dela. Dogovor sta javni upravi sklenili v okviru deželnega zakona o zaposlovanju, na osnovi katerega morajo pokrajine prispevati k vključevanju prizadetih v družbo in v svet dela, je še povedala odbornica. Pokrajina Trst se je v tem smislu v sodelovanju z občinsko upravo odločila za ustanovitev stalne mreže med javnimi institucijami, ki bo znala nuditi konkretne odgovore na potrebe prizadetih oseb in potrebe podjetij. Sklenjena konvencija določa v tej luči pristojnosti oz. dolžnosti pokrajinske in občinske uprave.

Zainteresirane prizadete osebe bosta v tem okviru ugotavljala pokrajinski tehnični odbor in občinska služba SIL. Pokrajina bo dalje jamčila za izvajanje projekta, določala smernice in skrbela za usklajeno delovanje udeleženih dejavnikov. Služba SIL bo, kot rečeno, most med socialno-zdravstvenimi storitvami ter uradi za zaposlovanje in bo zadolžena za tehnično izvajanje tečajev, na katerih se bodo v podjetjih usposabljale prizadete osebe. Namen projekta, za izvajanje katerega bo Občina Trst prejela financiranje 130 tisoč evrov, je namreč končna zaposlitev prizadete osebe. Prav občinska služba SIL pa bo tista, ki bo odločala o izobraževalnih poteh posameznikov in torej o njihovi morebitni zaposlitvi.

A.G.

UILP - Posvet na sedežu ENFAP

Azbest že 16 let prepovedan, vendar je še grozeče prisoten

Občinstvo posveta o azbestu

KROMA

Azbest in obolenja, ki jih le-ta povzroča, zdravljenje, zakonska določila in pravne bitke oz. kopicenje sodnih postopkov v zvezi z izpostavljenimi azbestu so teme, ki so žal še vedno zelo aktualne. »V naših pristaniščih so gradili ogromno število prestižnih ladij, pri tem pa so v ladjedelnicah redno in v veliki meri uporabljali azbest. V začetku 90. let njegova visoka škodljivost še ni bila uradno potrjena,« je v uvodu v včerajšnji posvet na to temo povedal odgovorni za tržaško sekcijo pokrajinskega sindikata upokojencev UILP Fabio Nemas. Posvet je je potekal v prostorih ustanove ENFAP v Ul. Sv. Franciška. Govorniki - predstavniki sindikata UILP, odvetniki in drugi izvedenci - se niso spuščali v podrobnosti zakonskih določil, srečanje pa je bilo za navzoče kar koristno. Zakon, ki je v Italiji prvič prepovedal uporabo azbesta, so sprejeli leta 1992 (zakon št. 257), kljub temu pa je ta nezgorljiva snov marsikje še vedno prisotna. Strokovnjaki razlagajo, da je azbest zelo škodljiv zlasti zaradi svojih drobnih in izjemno lahkih vlaken, ki ob kršenju materiala zlahka poletijo naokrog in okužijo človekova pljuča. Drobnot vlaken so včeraj nazorno opisali: v prostor, ki je širok en centimeter, lahko postavimo v vrsto 250 človeških las, 1500 najlonskih vlaken in nič manj kot 335.000 azbestnih vlaken. Senat je decembra lani sprejel osnutek zakona o ustanovitvi sklada za žrtve azbesta.

MAMILA - Karabinjerji aretirali devet ljudi

Kokain za mlade

Albanski državljani v Ul. Rossetti prodajali drogo razpečevalcem, slednji pa mladim porabnikom - Kilogram na mesec

Tržaški karabinjerji so od konca avgusta do prejšnjega petka aretirali devet ljudi, ki so vpleteni v trgovino s kokainom; desetega člana tolpe še iščejo. Skupina mladih albanskih trgovcev je pri rojaku v Lombardiji nabavljala mamilo, ki je vsak teden potovalo v Trst, skrito v avtomobilih ali vlakih. Albanci so v nekem stanovanju v prvem nadstropju Ul. Rossetti 3 (blizu Ljudskega vrta) prodajali zelo kakovostno »beli prah« krajevnim razpečevalcem, v glavnem domačinom. Slednji so na večernih zabavah v tržaških lokalih prodajali odmerke kokaina mladim porabnikom, starim od 20 do 25 let. Možno je, pa čeprav ni dokazano, da je bilo med kupci kar nekaj univerzitetnih študentov.

Vsak mesec je preko omenjene mreže prišel na trg približno kilogram kokaina. Dobavitelj, albanski državljani Valentin Kalaj, je na območju med Milanom in Varesejem prodajal drogo po 35 evrov na gram, njegovi rojaki v Ul. Rossetti pa so od razpečevalcev za vsak gram zahtevali 60 evrov. Za končne kupce je bila cena 90 evrov na gram, kar pomeni, da so vse stranke skupaj vsak mesec potrosile 90.000 evrov.

Podrobnosti preiskave, ki se je začela februarja letos (koordinira jo javni tožilec Giorgio Millillo), so včeraj opisali na pokrajinskem poveljstvu karabinjerjev v Istrski ulici. Podpolkovnik Luciano Summo, načelnik preiskovalnega oddelka karabinjerjev (na sliki **Kroma** z delom zaseženega blaga), je razložil, da so skupino albanskih mladeničev začeli opazovati predvsem zaradi njihovega sumljivega življenjskega sloga. Nezaposleni mladeniči so namreč pogosto kupovali nove avtomobile in redno zahajali v nočne lokale, kjer so trosili veliko denarja. Trgovanje z drogo so opravljali kar spretno, nikakor pa ne diskretno.

Po nekajmesečnem opazovanju so karabinjerji pred klet v poslopju v Ul. Rossetti 3 namestili skrito kamero. Klet uporabljajo vsi stanovalci poslopja, Albanci pa so vanjo zahajali večkrat na dan. Izkazalo se je, da so tam notri, na težko dostopni odprtini nad vrati, skrivali mamilo, ki je prišlo iz Lombardije. Ko so jih obiskali razpečevalci, so se Albanci odpravili v klet, vzeli zavojčke in jih proti plačilu izročili kupcu. 28. avgusta so karabinjerji vdrli v stanovanje, aretirali tri ljudi (Arjana Heto, Fatosa Temo in Klodjana Temo) ter zaplenili 6000 evrov v gotovini, mobilne telefone in male tehnične za merjenje doz kokaina. Slednjega so karabinjerji zasegli v kleti; v okviru preiskave so našli 250 gramov mamila.

V zaporu sta se znašla tudi doba-

vitelj Valentin Kalaj in Agron Tema, ki je bil zaradi pretepanja partnerja svojega bivšega dekleta že v hišnem priporu v domu Teresiano, pa še štirje Tržačani. Mladi L.D. in L.V. sta za zapahi, ker sta mamilo razpečevala v tržaških lokalih, M.D. in A.A. pa sta bila zadolžena za prenos kokaina iz Lombardije v Trst. Od slednje dvojice so prvega zasačili 1. julija na tržaški železniški postaji s 50 grami, drugega pa 13. julija s 110 grami kokaina, ki je bil spravljen v avtu. V vlakih so »prenašalci« skrivali mamilo pod sedežem, ob prihodu v Trst pa jim je tako v vagonu kot na postaji pomagalo kakih pet izvidnikov. Eno osebo še iščejo: podpolkovnik Summo domneva, da je obtoženec še vedno v Italiji. (af)

KARABINJERJI - Na Krasu

Ovadili ljubosumneža, skopuha, voznike in sitnega soseda

Nabrežinski karabinjerji so prejšnji konec tedna s 40-člansko »ekipo« na Krasu izvedli okrepljen nadzor teritorija. Naleteli so na najrazličnejše prekrške in ovadili 9 ljudi. V Bazovici je karabinjerje poklical 32-letni domačin, ker mu je 48-letni Neapelčan, stanujoč v Trziču, grozil, da ga bo ubil. V Bazovico se je odpravil iz ljubosumja: dvojica se namreč poteguje za isto žensko. Do fizičnega spopada ni prišlo, ker so karabinjerji dospeli pravočasno. Prav tako v Bazovici pa 34-letni češki državljani ni hotel plačati kosila v gostilni ob cesti, ki vodi v Lipico. Izgovarjal se je, da nima denarja in da mora varčevati, ker gre na počitnice v Španijo. Dovolj evrov pa je le imel, saj je po posegu karabinjerjev račun poravnal.

Kroničen zastojnik je 50-letnik iz Benetk, ki ni hotel poravnati računa v nekem proseškem lokal. Bil je vinjen, nato pa so ugotovili, da so mu oblasti pred časom za tri leta prepovedale vstop v tržaško občino. V preteklosti je namreč redno odhajal iz tukajšnjih lokalov, ne da bi se segel v denarnico. Na openski Ul. Papaveri se je 70-letnik znesel nad sosedovo njivo. Naveličan je bil čebel, os in mrčesa, zato je njivo poskropil z zelo škodljivo sestavino proti parazitom ter jo s tem uničil. V Gropadi so karabinjerji zasegli motorni kolesi »minimoto«, s katerima sta po cesti dirkala 30-letna vaščana. Tovrstni mali motorji ne smejo na cesto, ker nimajo zavarovanja in registracije, dosejajo pa hitrost 90 km na uro. V Sesljanu so trije avtomobilisti napihali več kot gram alkohola v litru zraka. Ob dovoljenju so bili 42-letni slovenski državljani, ki je vozil porscheja, 28-letni pordenonski voznik fiata 600 in 22-letni goriški voznik fiata punto. Ovadili so tudi senegalska krošnjarja brez dovoljenja za prodajo in izgnali mladega kolumbijskega ilegalca.

Za voznika hišni pripor

Tržaški sodnik za predhodne preiskave je včeraj odločil, da bo Marzio Sai, ki je v petek smrtno povozil devetletnega Poletovega kotalkarja Davideja Bressana, odslej v hišnem priporu. 34-letni avtoprevoznik je od petka zvečer sedeč v ječi, ker je za časa nesreče vozil pod vplivom alkohola. Obtožen je nenamerne umora, vožnje pod vplivom alkohola in opustitve pomoči, a zadnje obtožbo bi morali po mnenju njegovega zastopnika Antonia Regazza umakniti. »Jasno je, da je voznik le delno kriv za dogodek,« je še dejal odvetnik.

Obisk sejma MOS

Slovensko deželno gospodarsko združenje sporoča, da bo v petek, 12. septembra, tradicionalni izlet na MOS za vse tržaške obrtnike, druge podjetnike in morebitne interese. Udeleženci se bodo ob 7. uri zbrali na Trgu Oberdan in ob 7.30 na italijanski strani prehoda Fernetiči. Prijave zbirajo pri SDGZ, CNA, Confartigianatu in Zvezi industrijev, zainteresirani se lahko obrnejo na tajništvo SDGZ do vključno srede, 10. t.m., in sicer na telefonske številke 040.67248.24/28/12. Skupino tržaških obrtnikov bo sprejelo vodstvo sejma oz. Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, na kar si bo mogoče ogledati sejem in se seznaniti s sedanjim trenutkom obrtnišva in gospodarstva v sosednji državi. Izletniki bodo obiskali stojnico SDGZ, ki jo je tudi letos pripravila slovenska stanovska organizacija s pomočjo in pod pokroviteljstvom deželne komisije za obrt FJK (CRA FVG). Po obisku sejma je predvidena večerja v znani pivnici v Domžalah.

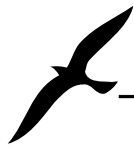
Delovne prakse z ESS

Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje obvešča, da do srede sprejema kandidature za delovne prakse s študentsko pomočjo Evropskega socialnega sklada, ki jih je odobrila Dežela Furlanija-Juljska krajina: referent za komunikacijo in promocijo ter referent za komunikacijo in trženje, potekali bosta na SDGZ oziroma podjetju Servis; zavarovalniški analitik ter uradnik v zavarovalniški agenciji, potekali bosta v zavarovalniški agenciji Unipol; uradnik v računovodstvu, potekala bo na Kmečki zvezi; prodajalec, potekala bo v Zadrudni prodajalni na Opčinah; pomočnik načrtovalke evropskih in regionalnih projektov, potekala bo na Zadrudnem centru za socialno dejavnost. Delovne prakse so odlična priložnost za postopno vključitev v delovna razmerja, saj so organizirane v sodelovanju s podjetji in ustanovami, ki želijo selekcionirati kandidate, izbranega pripravnika preizkusiti na delovnem mestu ter ga usposobiti za delo v podjetju oz. ustanovi. Delovna praksa traja 840 ur za obdobje 6 mesecev. Za vsako uro prisotnosti na delovni praksi prejme pripravnik 4,50 € študentske. Študentske delovne prakse so namenjene brezposelnim oziroma osebam brez dela (med te štejemo neaktivne, študente, gospodinje), ki so dopolnili 18 let starosti, imajo stalno bivališče v FJK in izpolnjujejo še dodatne pogoje navedene v vsakem projektu posebej (glej spletno stran www.szdzpi-irsp.it/lavoro/work). Vpisati se je mogoče v tajništvo SDZPI, Ul. Ginnastica 72 (tel. 040-566360); kandidati morajo izpolniti vpisno polo, predložiti izjavo o brezposelnosti ter življenjepis v evropskem formatu.

19-letni Tržačan žrtev erotične igre

V kraju Passo Segni pri Bologni so sinoči našli mrtvega 19-letnega Tržačana, čigar natančnejša istovetnost v trenutku, ko zapiramo redakcijo, ni še znana. Kaže, da je bil žrtev erotične igre s 35-letnim partnerjem iz Trenta. Tržačana so našli privezanega za drevo na vrhu vile, v kateri je dvojica preživljala počitnice. Po vsej verjetnosti se je zadušil. Bil je oblečen v žensko, tako da so karabinjerji, ki so posegli, prvi hip mislili, da je žrtev ženskega spola.

GLASBENA MATICA - Zaključek poletnih delavnic

Najmlajši udeleženci so se odlično znašli v vlogi »glasbenih ribic«

Zaključni nastop v Dijaškem domu je izvenel prrsčno

KROMA

ŠOLSTVO Na nekaterih šolah bo jutri prvi dan pouka

Jutri bodo tudi nekatere slovenske šole na Tržaškem odprle vrata in pričakale svoje učence oziroma dijake. Tako bo v didaktičnem ravnateljstvu Dolina, kjer se bodo dejavnosti v vrtcu in osnovni šoli odvijale od 8. do 13. ure. Podobno bo v openskem didaktičnem ravnateljstvu (od 8. do 12.30). Pouk se bo jutri začel tudi na nekaterih nižjih srednjih in višjih šolah: na šoli Srečka Kosovela (od 8. do 13.30) in Sv. Cirila in Metoda (od 8. do 12.35) ter na pedagoškem in družboslovnem liceju Antona Martina Slomška (ob 8. uri).

V četrtek pa bodo šolski prag prestopili dijakinja in dijaki DPZIO Jože Štefan (tajništvo sporoča, da je urnik izobešen na oglasni deski) ter liceja Prešeren (ob 10. uri; pouk bo trajal dve uri). Šolska maša bo ob 9. uri v sve-toivanski cerkvi.

Trideset otrok od 6. do 9. leta starosti je prejšnji teden od ponedeljka do petka razvilo in vežbalo svoj glasbeni čut na poletni delavnici Glasbene matice. Vsakoletna pobuda se nadaljuje z uspehom in tržaški »ustvarjalni« teden je bil samo del niza poletnih srečanj v organizaciji vseh sedežev slovenske glasbene ustanove na deželnem območju. Po sodelovanju s festivalom kitare Kras, ki je letos krstil nov tečaj za začetnike Easy guitar, so se tematska srečanja nadaljevala s tečajem za solopevce v Špetru, ki ga je vodila Krisztina Nemeth, skupinski delavnici za otroke pa sta se odvijali v Doberdolu in v Trstu. Najmlajšim se je v obeh primerih z običajno požrtvovalnostjo in kreativnostjo posvečala koordinatorka delavnic, pedagoginja Jana Drassich s pomočjo večkratne sodelavke Jelke Bogatec za koreografski del in letos prvič tudi s sodelovanjem pianistke in pevovodje Nede Sancin. Trojica mentoric-animatork se je prejšnji teden uspešno trudila za pripravo zaključnega nastopa v dvorani Dijaškega doma. V dopoldanskih urah so se otroci ukvarjali s pevske in plesnimi vajami, preverjali in utrjevali so smisel za ritem, v popoldanskih urah pa so jih obiskali profesorji Glasbene matice, ki so vsakič predstavili dva instrumenta. Popoldanski prikazi raznih glasbil, njihovega zvoka in uporabe so bili zanimiv del pedagoškega programa in obenem va-

bilo k vpisu, saj bo šola ponovila tudi letos septembrsko posebno ponudbo brezplačnih poskusnih lekcij, s katerimi morebitni učenci lahko preverijo, če jim študij izbranega instrumenta res ustreza.

Pred začetkom zaključnega nastopa delavnice se je ravnatelj šole, prof. Bogdan Kralj, zahvalil vsem staršem za zaupanje in je čestital mentoricam za opravljeno delo. Tudi koordinatorka so bile letos posebno zadovoljne z rezultatom, saj so delale z disciplinirano, homogeno in navdušeno skupino, ki je ob koncu pokazala vsem staršem in prijateljem sadove celotedskega truda. Vsebinsko letošnjega nastopa so bile zgodbe čarobnega morskega sveta in »glasbenih ribic«, ki se naučijo ustvariti ubrano glasbo iz začetnega hrupa. Konec predstavice je seveda nastop discipliniranega zbora Pojočih ribic iz dežele Na dnu morja, ki se zabavajo z izvajanjem priredb pesmic na morskotemo iz slovenske otroške literature, a ne zamenjajo niti Disneyevih filmov in celo uspešnice skupine Village people. S plesnim ritmom ča-ča-ča-ja, bolj pletičnimi ali razposajenimi melodijami se je nastop veselo iztekel in si zaslužil prrsrčen aplavz publike. Poučna zabava glasbenega tedna se je končala, glasbena izkušnja pa se bo za nekatere morda nadaljevala tudi po poletju v učilnicah Glasbene matice. (ROP)

MIRA SARDOČ - Žalna seja

»Človeku je treba zaupati, drugače se živeti ne da ...«

Že drugič v dobrih dveh tednih sta se morala Slovensko stalno gledališče in njegovo zvesto občinstvo posloviiti od gledališke osebnosti: po Stojanu Colji, Mira Sardoč. In spet so bile vloge spre-menjene: na odru ni bilo igralk, ki bi se ob koncu predstave priklonila pred veliko dvorano tržaškega Kulturnega doma. Na odru je stal prazen zameten stol, ob njem velika črno-bela fotografija Mire Sardoč, pred katero so se zadnjič priklonili njeni kolegi, prijatelji in gledalci. Ravnatelj Tomaž Ban je podčrtal, da odhaja z njo ena največjih prič čas, ko je bilo tržaško gledališče tudi slovensko in jugoslovansko: ugledna ustanova, ki jo je matična domovina podpirala in s ponosom vabila na številna gostovanja. Gledališče, v katerem je želel delati vsak umetnik: zato sta v 50. letih vanj vstopila tudi režiser Jože Babič in igralka Mira Sardoč. Za Miro Sardoč je bil to povratak v kraje družinskih korenin, kateremu je ostala zvesta dolga leta. Na tržaškem in drugih odrih, a tudi na radiu in velikem platnu, je odigrala okrog dvesto vlog. Besede vseh, ki so spregovorili na včerajšnji žalni seji, pa so bolj kot gleda-

liške uspehe izrisali njene človeške vrline. Za Alena Jelena, predstavnik Zdrženja dramskih umetnikov, je bila Mira Sardoč gledališnica, kulturna delavka, narodna buditeljica, pedagoginja, predvsem pa oseba, prežeta s skromnostjo, ki je ostala zvesta svojim idealom. In svojemu motu: »Človeku je treba zaupati, drugače se živeti ne da.« V podobni luči se gospe Mire spominja tudi Tone Partljič, ki trenutno vodi Borštnikovo srečanje (Borštnikov prstan za življenjsko delo je Mira Sardoč prejela leta 1991). Mirandi Caharija se je v spomin zarisal predvsem Mirin nasmejni obraz, saj sta se v garderobi nešteto krat do solz nasmejali. Prijateljici je v slovo podarila pozizjo Vihar pesnice Lili Novy. Zadnji je na veliki oder stopil umetniški vodja Marko Sosič in se od »drage Mire« poslovil s poetičnim zapisom, v katerem so se spomini prepletali s sanjami. Izpostavil je igralkino pokončnost, dejstvo, da se je vselej borila za avtentičnost izpovedi, a ni nikoli vračala milo za drago. Mira Sardoč je bila igralka, ki je znala poslušati in se razdajati za tržaškega človeka-njenega gledalca. (pd)

UNIVERZA - Srečanje v sklopu projekta, namenjenega znanstvenim fakultetam

Italija potrebuje mlade znanstvenike

V zadnjih dveh letih končno zabeležili višje število vpisov, pomanjkanje nekaterih profilov pa ostaja - SISSA pripravlja poseben projekt za nadarjene in radovedne dijake

Država, ki ne vlaga v znanost, nima bodočnosti: brez mladih matematikov, fizikov, kemikov, je pod vprašajem tudi njen ekonomski razvoj. S temi besedami je rektor tržaške univerze Francesco Peroni uvedel včerajšnje srečanje na tržaški univerzi. Šlo je za predstavitev dejavnosti v sklopu projekta o znanstvenih diplomah, ki so ga pred dvema letoma postavili na noge ministrstvo za univerzo in raziskovanje, državna konferenca predstojnikov znanstvenih fakultet in združenje Confindustria. Njihov cilj je bil jasen: vzbuditi v višješolskih dijakih zanimanje za znanstvene predmete. V ta namen so se povezali s šolami in skušali znanost posredovati na privlačen način tudi s prirejanjem laboratorijev). Posebno pozornost so posvetili usmerjanju in pomoči pri izbiri fakultete (na katerih redno prirejajo dneve odprtih vrat), pripravi atraktivnejših študijskih smeri, višjemu številu ur v laboratorijih. A tudi posredovanju informacij o zaposlitvenih možnostih; slednjih je veliko, kar je v nasprotju z javnim prepričanjem, da zagotavlja zaposlitev samo inženirska izobrazba, je še poudaril Peroni.

Njegovim besedam je pritril predsednik mladih industrialcev Alessandro Zanetti: matematiki, kemiki, biologi lahko samo obogatijo naša podjetja, od njih pa zahtevamo usposobljenost in elastičnost ...

Predstojnik fakultete za matematiko Rinaldo Rui je pojasnil, da so se prizadevanja obrestovala. Potem ko je v obdobju 1989-2000 število vpisov na matematične, kemijske in fizikalne smeri upadlo za dobrih 50%, so namreč v zadnjih dveh letih (in torej po uvedbi projekta) zabeležili od 20 do 30% porast. Z izkušnjo naj bi zato nadaljevali, funkcionar deželnega šolskega urada Bruno Seravalli pa upa, da bo v ta namen v Furlaniji-Juljski krajini kmalu zaživelo tudi novo koordinacijsko omizje. Na slednjem bo nedvomno sodelovala tudi mednarodna višješolska ustanova SISSA, njen predsednik Stefano Fantoni pa je včeraj napovedal tudi nov projekt Oltre la scuola, ki bo namenjen dijakom »z dodano vrednostjo«. Vsem tistim višješolcem, ki jih znanost zanima in bi radi bolje spoznali svet biologije, matematike, fizike, kemije ali genetike. (pd)

Včerajšnje srečanje je pozdravil tudi rektor tržaške univerze Francesco Peroni

KROMA

TRŽIČ - Razstavo v občinski galeriji pripravila slovenska društva iz Laškega

Ladijsko okraševanje zbližalo Černigoja in Spacala

Vecchiet: To področje njunega dela najmanj obdelano in v veliki meri še neznano

Tako kot številni Slovenci v Laškem sta tudi Avgust Černigoj in Lojze Spacal živela z ladjedelnic. Čezoceank ali mornariških ladij sicer nista gradila, kot so jih ladjedelniški delavci, sta pa jih okraševala in opremjala. Gre za manj znano poglavje njune likovne poti v obdobju med svetovnimi vojnami in v prvem povojnem času, ki ga na zgleden način osvetljuje razstava v občinski galeriji sodobne umetnosti v Trzinu. Odprli so jo v nedeljo pod večer, zaradi izvirnega prispevka treh slovenskih društev k obeleževanju stoletnice trziške ladjedelnice, pa je imelo odprtje praznični pridih in je priklicalo publiko iz Goriške in Tržaške ter nikakor ne samo Slovence. Zaslugo nosijo društvi Jadro in Trzič ter Združenje staršev šole in vrtca v Romjanu, ki jim je šlo priznanje, da so predstavila najbolj popoln in sinergičen predlog pobude za obeleževanje jubileja. Takšno priznanje jim je v nedeljo izrekel občinski odbornik za kulturo Gianluca Trivigno. Poudaril je, da je uprava ponudila vsem kulturnim sredinam v občini, naj se vključijo v praznovanja, slovenska pobuda pa je izstopala tudi zaradi veličine Černigoja in Spacala, ki sta s svojim delom prispevala k ugledu trziških ladij in ladjedelnic. Zato da bo osvetlitev te strani ladjedelniške zgodovine popolna, naj omenimo še slovenske arhitekta Franja Kosovela, Zorka Laha in Henrika Ukmarja, ki so kot solastniki tržaškega arhitekturnega studia Stuard oblikovali notranjo opremo za čezoceanke in vojne ladje.

Tri etape slovenskega obeleževanja ladjedelnice je v nedeljo navedla predsednica združenja romjanskih staršev Damiana Kobal. V mesecu maju pesniška zbirka, danes razstava, v oktobru okrogla miza, ki jim gre dodati še edini znani pevski poklon ladjedelnici. Starši Ensemble, ki deluje pri romjanskem društvu, je namreč za to priložnost zapel in na zgoščenko posnel pesem Umirjeno morje po besedilu pesnice Liliane Visintin, ki ga je uglasbila Silvia Pierotti. Posneta pesem je bila glasbena podlaga nedeljskega odprtja razstave, ob začetku in koncu pa je v živo zaigral harmonikar Aljoša Saksida. K »multimedialnosti« so prispevali videoposnetki Aljoše Žerjale o Černigoju in Spacalu, ki so jih vrteli na TV zaslonu, in v stranski sobi še fotografije Maurizia Frullanija, ki je s svojo kamero portretiral slovenska mojstra.

Razstava je pregledna in ima dokumentarno vrednost. Večinoma gre za fotografije likovnih del v različnih tehnikah, ki sta jih slovenska umetnika uresničila v ladijskih salonih. Največkrat se originali niso ohranili, saj jih je doletela usoda dotrajanih ladij. Med eksponati vsekakor izstopajo nekateri originalni osnutki, risbe in predloge, ob njih pa še štiri Černigojeva olja na platno - pokrajina Miramar, žerjavi, barke in ladjedelnica - v pred-

Franko Vecchiet med udeleženci dobro obiskanega odprtja trziške razstave (desno) in ogledovanje eksponatov (spodaj)

FOTO ALTRAN

dverju galerije. Vrednost trziške razstave je pred številnim občinstvom razkril Franko Vecchiet. Černigoj, ki je med obema starejši, je bil njegov prvi profesor umetnosti, od Spacala pa je podedoval preferenčni odnos z lesorezom. »Spacal predstavlja zame tudi doslednost umetnika ter svobodo in odprtost izbir na umetniškem polju,« je pristavil Vecchiet. Černigoj in Spacal sta bila v neprestani medsebojni polemiki, ločevali sta ju različni gledalci na umetnost. Če pa danes primerjamo njuno delo in ju obravnavamo v novi časovni perspektivi, se razdalja med njima skrči. Ravno ladijsko okraševanje pomeni stično točko med njima, zato odpira razstava pot novim razmišljanjem in ugotovitvam, saj je to področje njunega dela najmanj obdelano in v veliki meri še neznano. V prvih desetletjih minulega stoletja - tako Vecchiet - je ladijsko okraševanje predstavljalo za likovnike področje eksperimentiranja, novih spodbud in ustvarjanja na meji med »čisto« in uporabno umetnostjo. Trst in Trzič sta bila v špici med mesti, za katera je to veljalo, Černigoj in Spacal pa sta znala te priložnosti zgledno izkoristiti. Po zaslugi trziške razstave bomo zato odslej njuni imeni povezovali tudi z imeni slavnih čezoceank - Neptunia, Oceania, Saturnia, Victoria, Vulcania, Leonardo da Vinci, Raffaello, Guglielmo Marconi.

Razstava v občinski galeriji sodobne umetnosti bo na ogled do 21. septembra, od torška do petka med 16. in 19. uro, ob sobotah in praznikih med 10. in 13. uro ter 16. in 19. uro. (ide)

PIRAN - Likovna umetnost Podelili nagrade letošnjega slikarskega in keramičarskega ex-tempora

Veliko nagrado 43. mednarodnega slikarskega ex-tempora v Piranu, ki jo podeljujejo Obalne galerije, je prejela Duša Jesih. Velika nagrada 9. mednarodnega keramičarskega ex-tempora, podeljuje jo Studio Galerija Gasspar, je šla v roke Rebecce Maeder (Švica). Dobitnike nagrad obeh likovnih manifestacij so razglasili v soboto. Kljub temu, da slika Duše Jesih povzema elemente zgodovinske abstrakcije, razkriva v sebi izrazne možnosti prenovljene geometrijske igre. Obvladuje jo red in strogost, vendar je v njeni strukturi formi moč zaznati tudi neko občutljivo lirično atmosfero, je v obrazložitvi 2000 evrov vredne nagrade zapisala žirija. Nagrado za najboljšo delo v tehniki akvarela po izboru mednarodne žirije, ki jo podeljujejo Obalne galerije Piran, je prejela Joanna Zajac za likovno delo Adam in Eva. Nagrado za najboljšo delo mladega avtorja, starega do 35 let, je mednarodna strokovna žirija prisodila Ireni Majdič za likovno delo Iš-

čemo solinarja. Nagrado v obliki samostojne razstave v piranski galeriji Herman Pečarič prav tako podeljujejo Obalne galerije.

Na slikarski ex-tempore se je prijaviло 351 udeležencev, oddanih je bilo 332 likovnih del. Za razstavo v Mestni galeriji Piran in v skladišču soli Monfort je bilo izbranih 171 umetnin. V obrazložitvi glavne nagrade keramičarskega ex-tempora, vredne 850 evrov, je žirija med drugim zapisala: »Organizacija, okroglasto kapljicasta oblika keramičnega objekta Rebecce Maeder gledalca prevzame s preprostostjo izvedbe, večplastnim likovnim učinkovanjem ter interpretativno močjo«. Nagrado v obliki samostojne razstave v Galeriji Herman Pečarič je najbolj izvirno delo, ki jo podeljujejo Obalne galerije Piran, je prejela Silvia Zagari iz Italije. Sicer pa je mednarodna strokovna žirija za letošnji ex-tempore keramike izmed 96 oddanih za razstavo v Studiju galeriji Gasspar izbrala 39 del. (STA)

ZAGREB - Mednarodni lutkovni festival

Med nagrajenimi tudi Silvan Omerzu in LGL

Na 41. mednarodnem festivalu gledališča lutk v Zagrebu je strokovna žirija Silvanu Omerzuju podelila nagrado za najboljšo scenografijo za predstavo Hiša Marije Pomočnice, otroška žirija pa je za najboljšo razglasila Trnjulčico v produkciji Lutkovnega gledališča Ljubljana. Glavno nagrado »Milan Čečuk« je prejelo Gledališče lutk iz Zadra. Predstavo Hiša Marije Pomočnice je Omerzu za oder priredil po Cankarjevemu romanu. Omerzu slovi po prepoznavni estetiki, ki jo določa izrazita simbolika, polna tišin, drobnih premikov in igre svetlobe. Takšna estetika se slika tudi v predstavi Hiša Marije Pomočnice, ki je nastala v koprodukciji Slovenskega mladinskega gledališča (SMG) in Omerzujevega umetniškega društva KONJ.

Predstava Hiša Marije Pomočnice je tudi na uradnem programu festivala Lutke 2008, ki ga bo letos uvedel trojček predstav - med njimi bo tudi nova Omerzujeva predstava Narcis in Eho.

Pravljica bratov Grimm o speči kraljični Trnjulčico, ki se je ob kolovratu zbod-

la v prst in zaspala za sto let, so si v Lutkovnem gledališču Ljubljana zamislili bolj sodobno. Pod režijo predstave Trnjulčica se podpisujeta slovaška ustvarjalca Katarina Aulitsova in Lubomir Piktora, ustanovitelja zasebnega gledališča Piki. Pravljica je navadno izmišljena zgodba, vendar je naša pravljica celo preveč resnična, je ob predstavi zapisala Aulitsova: »Tudi v resničnem svetu si mora človek zaslužiti srečo in notranjo svobodo, tudi v resničnem svetu je pot do prave ljubezni posuta s trnjem.«

Glavno nagrado festivala PIF »Milan Čečuk« za najboljšo predstavo v celoti je sicer prejelo Gledališče lutk iz Zadra za predstavo Planine, ki si je prislužila še nagrado za oblikovanje luči in najboljšo animacijo, piše na spletni strani festivala.

Nagrado »Tibor Sekelj« za predstavo z najbolj humanim sporočilom je letos prejelo belorusko lutkovno gledališče Brest za predstavo Holstomer ili priča o konju (Holstomer ali pravljica o konju). Predstava je dobila tudi nagrado za najboljšo glasbo. (STA)

KOPER

Gledališče Koper predstavilo sezono

V Gledališču Koper so za sezono 2008/09 pripravili pet predstav, od teh eno v koprodukciji z novogoriškim Slovenskim narodnim gledališčem. Zaradi prenove prostorov bo novo sezono uvedla otroška »predstava na kamionu« Naočnik in Očalnik, ki bo krožila po osnovnih šolah. Koprsko gledališče naj bi vrata ponovno na stečaj odprlo februarja 2009.

Prva premiera iz nove ustvarjalne bere koprškega gledališča bo na sporedu jutri na Osnovni šoli Koper. Predstavo Naočnik in Očalnik, podnaslovljeno Na počitnicah v režiji hišnega režiserja Jake Ivanca, so v gledališču pripravili ob 80-letnici rojstva avtorja zgodbo o tej nenavadni detektivski dvojici Leopolda Suhadolca, je dejal organizator koprškega gledališča Dragan Klarica. Posebnost predstave, namenjene otrokom, ki obiskujejo drugo oziroma tretjo triado osnovne šole, je, da so jo pripravili »na kamionu«. »V bistvu je bila to rešitev - ker nimamo dvorane, smo naš 'hendikep' spremenili v nekaj pozitivnega. S predstavo na kamionu naj bi v septembru in oktobru krožili po osnovnih šolah po Obali, pa tudi širše,« je pojasnil Klarica.

Oktober bo v piranskem gledališču Tartini zaživela še ena predstava v produkciji koprške gledališke hiše, to bo Ljubezen Ane Frank ali zgodba o človeškem dostojanstvu v režiji Ksenije Murari.

Prenova gledališča naj bi bila po dogovoru med izvajalci in občino Koper predvidoma zaključena v drugi polovici januarja. Slovensno odprtje prenovljenih prostorov v gledališču po besedah Klarice načrtujejo ob kulturnem prazniku s predstavo Gospa ministra po besedilu Branišlava Nušiča in v režiji Dušana Jovanovića, ki nastaja v koprodukciji s Slovenskim narodnim gledališčem (SNG) Nova Gorica.

V novih prostorih gledališča bosta po februarju 2009 premiero doživeli še predstavi Znamke, nakar še Emilija po Jovanovičevem tekstu in v režiji Jake Ivanca ter Chicchignola Ettore Petrolinija v režiji Borisa Cavazze.

Kljub prostorski stiski so v gledališču pripravili štiri večerne abonmaje, dijaškega ter dva otroška - Mavrična ribica (za otroke od treh do pet let) in Sinji kit (za otroke od pet do deset let). Vpise abonmajev so uskladili s portoroškim Avditorijem, in sicer od 1. do vključno 22. septembra. Abonente bodo do prenove z avtobusom popeljali na ogled treh predstav. V oktobru v gledališču Tartini na predstavo Ljubezen Ane Frank ali zgodba o človeškem dostojanstvu in v Slovensko stalno gledališče v Trstu na ogled predstave Samomorilec. V novembru bo sledil izlet v Mestno gledališče ljubljansko, kjer si bodo obalni ljubitelji gledališča ogledali Kabaret, v decembru pa še v SNG Nova Gorica na predstavo Dundo Goroje.

V novi sezoni se bo oktobra gledališkemu ansamblu pridružila igralka Ajda Toman, ki bo nadomestila Vesno Mather, je še dejal Klarica. (STA)

S PRIMORSKIM DNEVNIKOM PO JUGOZHODNEM PREDELU ZDA

Ameriške sanje

Breda Pahor

Amerika, Kalifornija... Prva, oboževana ali zasovražena, druga, del prve, zaželjena kot sončna dežela večnih počitnic. Kalifornija seveda sodi v Ameriko, pravzaprav v Združene države Amerike, vendar pa so v splošni zavesti ZDA kar Amerika, kot da bi bile druge države, npr. sosednji Kanada in Mehika, nekeje drugje. Tako pač je, kot tudi poje stara tržaška ljudska Amerika, Amerika, v Ameriko hočem... (America, America, in America voio andar...) Takrat so bili sicer drugačni časi, pri nas je bilo hudo, ni bilo dela za vse, v Ameriki pa je bilo vsega v izobilju. Vsaj v očeh tedanjih revnih Evropejcev, med katerimi so bili tudi Italijani, ki sedaj radi pozabljajo, da je v italijansko zgodovino globoko vtisnjen tudi množičen pojav izseljevanja »s trebuhom za kruhom«.

Časi so se spremenili. Tega se zaveš tudi, ko se danes kot radoveden turist razgleduješ po Ameriki. Tudi če začneš svoje kratko popotovanje v »zlati« Kaliforniji, ki vsekakor predstavlja sijoči obraz te velike »sestavljene« države. V prostranem Los Angelesu se je namreč začelo (in tudi sklenilo) dvotedensko odkrivanje južno-zahodnega predela ZDA, ki ga je za naš dnevnik pripravila potovalna agencija Aurora. Prva »opazovalnica« je bila nadvse prikladna: Los Angeles ali kratko LA (Američani nadvse radi vsa imena krajšajo) namreč zgovorno povzema kontradikcije, ki označujejo današnjo Ameriko. Blišč in beda. Turisti si seveda ogledujejo in strmijo predvsem nad prvo, ki jo npr. prav v LA v najbolj dobrikajoči in svetlikajoči obliki ponuja Hollywood z vsem, kar sodi zraven (ob filmskih produkcijskih centrih so to predvsem predeli sanjskih vil, nakupovalnih središč in ekskluzivnih trgovin). In prav v »deželi sanj« so se začeli naši ogledi: prvi uradni dan v ZDA je bil namreč zapisan Universal Studiosom, kjer še kaj snemajo, bolj kot filme televizijske nadaljevanke, predvsem pa so v njih uredili velikanski zabavišni park za otroke vseh starosti.

Opazna pa je tudi revščina, ali bolje upad nekdanjega standarda: v starem ali strogem centru LA (pravzaprav jih ima velemesto več, saj šteje 88 občin, tokrat govorimo o tako imenovanem downtownu) je ob čudovitih sodobnih nebotičnikih opaziti veliko zanikrnih poslopij, tudi obisk živilskih trgovin je v neuglednih središčnih ulicah poučen, ker so vse prej kot blesteče, pa tudi izbira ni prav bogata. Potem so tu še avtomobili: ob mojem prvem obisku ZDA, od tega je kar nekaj desetletij, sem začudeno buljila v ogromne avtomobile, ki so počasi, skoraj leno, vozili po širokih, ravnih cestah. Avtomobili so se tudi v mogočni Ameriki »skrčili«, veliko bolj evropski so videti, čeprav so tudi v ZDA pred evropskimi v prednosti azijski proizvajalci, italijanska prisotnost pa na tem področju skoraj ni vredna omembe. Kriza je, baby! Naš ameriški vodič Jack je zmajal z glavo in ponovil, kriza je tu. Po šoku, ki ga je povzročil tragični 11. september, so Američani doživeli nov pretres: cena goriva je tudi pri njih skokovito narasla, da jih je prisilila v omejevanje porabe. Ameriška cena je daleč od naše - veliko nižja je (po pavšalnem izračunu, ki smo ga opravili kar na avtobusu, je pri nas bencin 2,5 krat dražji), vendar pa je presejala psihološko mejo občutka varnosti oz. obvladovanja prostora.

Amerika namreč ni samo »tam čez veliko lužo«, če nanjo gledamo iz evropske perspektive, ampak je tudi z miselnega vidika daleč proč od nas (povprečnih Evropejcev, namreč). »Mlada« Amerika se rada premika, »stara« Evropa se je zasedela, Amerika je nemirna, Evropa je manj prožna, Amerika se in se rada spreminja, Evropa ljubi stabilnost (v dobrem in sla-

Tudi nad nami je zablestel Hollywood, spodaj pa cestno omrežje Los Angelesa

M. MUCCI

bem). Kaj ima s tem bencin? Ameriško premikanje je treba namreč jemati dobesedno: seliti se iz kraja v kraj v ZDA ni nobena posebnost ali izrednost, »prejezditi« neskončne razdalje še manj, pa čeprav divjega Zahoda že zdavnaj ni več, ker so ga v glavnem kar sami najprej izrabili, nato uničili, da zgodbe o nekdanjih domorodcih, ponosnih indijancih, ki živijo samo še v slovitih knjigah in filmih, zaenkrat ne začnemo razpredati. V igri ni samo bencin, v igri oz. kar pod vprašajem je ameriški način življenja, »american way of live«, ki so ga - med drugim - ponazarjale dolge vožnje v neskončnost ob glasno naviti glasbi; »premične« hiše, zaparkirane za nekaj časa, lahko samo nekaj mesecev, lahko več let, vendar brez temeljev; neomejena uporaba elektrike, v prvi vrsti za hlajenje. Predvsem pa je bil v veliki večini Američanov globoko zasidran občutek, da imajo vse, kar nujno potrebujejo za varno in svobodno življenje, kot so ga seveda pojmovali oni. Občutek varnosti je odšel z 11. septembrom, občutek svobodnega premikanja odhaja s krizo. In še nekaj je: samostojnost ali pa bolje samozadostnost. Podražitev goriva so razkrile tudi neljubo resnico, da so tudi ZDA od-

visne od drugih, ne morejo se požvižgati na ves svet. To sicer drži samo deloma, saj imajo »states« dovolj rezerv (zaenkrat), vendar jih nočejo načeti.

Resnici na ljubo se Američani še vedno veliko vozijo: v velemestu s prostranostjo in konformacijo LA je to neobhodno potrebno. Tudi naš avtobus je pod večšo roko našega »malega kavboja« veliko krožil po večpasovnih (tudi šest) avtocestnih povezavah in mestnih ulicah tega svojstvenega mesta. Ustrezneje ga lahko opišemo kot skupek zelo različnih mest in pa občinskih skupnosti. Včasih je že vsak predel različen od bližnjega, tako da je pravzaprav LA težko na kratko označiti. Prvič mi ni bilo všeč, tokrat se mi je zdelo veliko bolj zanimivo. Morda prav zaradi raznolikosti: takega mesta se ne naveličaš! Če živiš v pravem predelu, seveda: verjemite, da te v razpadajočih soseskah starega mestnega jedra malo stisne pri srcu, da kar zbežiš k luči. V tem primeru je to blišč bogatih predelov mesta ali pa lepota naravnega okolja: v LA sodijo npr. tudi obmorski kraji, ki so privlačni in sproščujoči (npr. Santa Monica ali Venice).

Tokratno potovanje našega dnevnika in agencije Aurora je bilo prav-

zaprav namenjeno prav tema dvema poloma: na eni strani velika mesta, ob LA »najlepsi med lepimi na Zahodu« San Francisco, ki je po zasnovi veliko bolj evropsko mesto od LA in zato bliže našemu okusu in pogledom, in še prestolnica igralništva Las Vegas; po drugi pa naravne lepote, s katerimi so ZDA radodarno posejane. V pičlih dveh tednih, na poti smo bili od 12. do 26. maja, smo lahko prevozili le del prostrane države, vendar videli smo dovolj, da smo soglasno ugotovili: Amerika je raznolika in lepa, prav gotovo vredna obiska in to večkratnega. Zaradi razdalj, zaradi številnih zanimivosti, zaradi bolj ali manj primernegega obdobja in tako dalje je nemogoče vse zaobjeti z enim obiskom, pa čeprav bi trajal neprimerno dalj od našega tokratnega. V Ameriki doživiš veliko različnega in da bi tudi nam dokazala, da je sloves o velikih kontrastih povsem upravičen, se je posebej potrudila: postregla nam je najprej z lepim, a nadpovprečno vročim vremenom, nato pa nas »ohladila« s snegom. Vse v istem zamahu, kot se za »divjo«, neukročeno državo spodobi. Takšno prisposodbo Američani nadvse ljubijo, zato pa jih »vražji bencin« toliko bolj moti, ker njihovi sli po »svobodni je-

ži« nadeva uzde. Američani praviloma ne želijo govoriti o denarju, predvsem o tistem, ki ga zaslužijo; vendar pa je afera o stanovanjskih kreditih načela tudi to običajno zadržanost. Sicer pa je tudi o povprečnem Američanu težko govoriti: v tistem predelu, ki smo ga mi obiskali, je prisotnost »Latinosov«, se pravi špansko govorečih priseljencev ali že v ZDA rojenih, vse zaznavnejša. Že slabega četrta stoletja nazaj me je pogostost španščine presenetila, vendar so jo takrat prikrivali, sedaj je, posebej v južnejšem in centralnem delu Kalifornije vse očitnejša, tako da že obstaja predlog, da bi ob angleščini tudi španščina postala uradni jezik te zvezne države. Po hotelih, restavracijah in v nekaterih trgovinah (npr. živilskih) se skoraj bolje sporazumevaš v španščini kot angleščini, čeprav težko razbereš, kako te dojemajo v enem ali drugem jeziku. Do turistov so praviloma ravnodušni, ne glede na sporazumevalni jezik, poklicno uglajeni, ne preveč ustrezljivi in tudi ne radovedni, sploh pa ne vsiljivi. Baby, vsakdo lahko namreč kroži, kjer in kolikor se mu zljubi!

(Se nadaljuje)

TRŽIČ - Slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel obiskal podjetje Seaway

Zgled slovenske podjetnosti in doprinos k povezovanju kultur

Podjetje ob vodnem kanalu gradi delavnico za gradnjo karbonskih jadrnic in razvojni center

Minister Rupel
ter Japec in Jernej
Jakopin
med ogledom
gradbišča

FOTO MZZ

Slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel si je v nedeljo popoldne ogledal gradbišče slovenskega podjetja Seaway, ki v Trzinu gradi proizvodno halo za velike jadrnice. Ministru sta cilje in vsebino podjetja predstavila direktor podjetja Seaway, ki ima sicer sedež na Bledu, Japec Jakopin in njegov brat Jernej.

Seaway je vodilno svetovno navtično razvojno podjetje in eden največjih slovenskih izvoznikov znanja; je lastnik blagovnih znamk »shipman« (jadrnice iz ogljikovih vlaken) in motornih jaht »skagen«. Jadrnica »shipman 80« je najdražji slovenski izdelek na svetovnih trgih. Podjetje Seaway ima okrog 260 sodelavcev, od tega 50 inženirjev. Sodelavci prihajajo iz šestnajst držav Evrope in ostalega sveta. Po načrtih tega podjetja je v zadnjih 25 letih nastalo v 26 državah nad 50.000 jadrnic in motornih jaht.

V Trzinu je podjetje kupilo skoraj 10 hektarov zemljišča ob vodnem kanalu (na sotočju slovenskih kraških

rek Lokavca, Moščenice in Timave), kjer gradi delavnico za gradnjo karbonskih jadrnic do 50 metrov dolžine in razvojni center (19 tisoč kvadratnih metrov pokritih prostorov, skupna investicija znaša okrog 25 milijonov evrov). To je največja slovenska investicija v Italiji sploh in je nastala s pomočjo slovenske manjšine v Italiji. Podjetje bo v Trzinu zaposlilo okrog 200 sodelavcev, v veliki meri iz Slovenije in iz vrst slovenske manjšine.

Minister Rupel, ki si je želel gradbišče ogledati na dan pred obiskom slovenske ministrske delegacije v Italiji z namenom, da se seznanijo z eno najpomembnejših slovenskih gospodarskih pobud v Italiji, je bratoma Jakopin čestital za izredno podjetnost in tudi za odločitve, da so svoje podjetje umestili v okolje, kjer živi slovenska manjšina. Soglašal je z oceno direktorja podjetja Japca Jakopina, da je ta investicija pomemben prispevek k utrditvi širšega slovenskega kulturnega prostora in k uspešnemu po-

vezovanju med evropskimi regijami. Izrecno je dejal, da so te pobude lahko vzor uspešnega medsebojnega sodelovanja in prispevajo k povezovanju kultur, obenem pa vrednotijo slovensko podjetnost in učinkovitost z izredno visoko dodano vrednostjo.

O tem, da ima podjetje za seboj izreden razvoj, kronan z uspehi na zahtevnem mednarodnem trgu projektiranja in izdelovanja plovil, priča predvsem okoliščina, da so številne Seawayeve barke bile deležne prestižnih mednarodnih nagrad. Ravno v Trzinu nastaja pomemben razvojni steber skupine Seaway. Če v tovarni pri Begunjah, kjer Seaway proizvaja plovila do 80 čevljev (24 metrov), ostajata inženiring in razvoj za zunanje stranke, se bo v Trzinu razvijala tehnologija tudi za druge, ne samo plovne potrebe. Načrtujejo namreč proizvodnjo vetrnic za vetrne elektrarne, za katere raste povpraševanje, proizvajalcev pa je v regiji malo.

TRŽIČ Odstop odpira vrata preverjanju

Odstop občinskega odbornika Andree Montagnanija je pretresel tržiško politično stvarnost. V mestu ladjedelnic se v zvezi z razlogi za Montagnanijevo odločitev pojavljajo razne govornice, gotovo je edinole, da bivši odbornik ni zapustil »ekipe« župana Gianfranca Pizzolitta iz političnih razlogov, pač pa je motivacija za odstop strogo osebne narave.

Montagnani je v teh dneh nedosegljiv; na tržiški občini nihče ne daje uradnih izjav o njegovem odstopu, sicer pa vsi poudarjajo, da je svoje odborniško delo opravljal z veliko mero resnosti. O imenu Montagnanijevega naslednika še ni govora, župan pa je vsekakor napovedal, da bo pred imenovanjem na vrsti politično preverjanje znotraj večinske koalicije.

Solidarnost Montagnaniju je včeraj izrekel občinski svetnik in obnem tajnik tržiške sekcije Stranke komunistične prenove Emiliano Zotti. »Odstop je bil osebne narave, zato pa upam, da bo kmalu rešil svoje težave,« je poudaril Zotti, ki upa tudi, da Montagnanijev odstop ne bo negativno vplival na začetek političnih aktivnosti po poletnem premoru.

V razpravo okrog odstopa je posegel tudi Bruno Bonetti iz vrsti stranke Italia dei valori. Po njegovih besedah se županov mandat bliža polovici, zato pa bo kmalu treba začeti razmišljati o prihodnjih volitvah. Bonetti hkrati opozarja, da je treba k odstopu dveh odbornikov pristiže še dva občinska svetnika večine, ki ne izstopata po lojalnosti do župana. Nestabilnost uprave po besedah Bonettija vpliva na uresničevanja javnih del, zato pa predstavnik Di Pietrove stranke poziva župana, da naj čim prej poskrbi za politično preverjanje in najstni vrste večine.

GORICA - Gattuso zapustil bolnišnico Bolnikom zaželel čimprejšnje okrevanje

Gattuso si je včeraj dopoldne v Gradišču z roko v mavcu ogledal trening italijanske reprezentance; med 3.000 gledalci na tribunah in v družbi predsednika goriške zveze CONI Giorgia Brandolina so bili tudi priseljenci iz centra CIE, ki prihajajo večinoma iz Sudana, Gane in Nigerije

BUMBACA

Goriško bolnišnico je včeraj dopoldne zapustil nogometaš Milana in italijanske reprezentance Rino Gattuso, ki si je v nedeljo v Gradišču zlomil levo zapestje med prijateljsko tekmo med Italijo in mladinsko ekipo Itala San Marco. Gattusa sta v nedeljo zvečer v goriški bolnišnici operirala zdravnik ortopedskega oddelka Walter Scorianz in zdravnik italijanske reprezentance Ezio Coslovich. V bolnišnici je prespal noč z nedeljo na včerajšnji dan; o svoji poškodbi je Gattuso dejal, da ni huda, hkrati pa je poudaril, da imajo drugi bolniki večje težave od njega, zato pa jim želi, da bi čim prej okrevali.

GORICA - SKGZ in SSO izročila priznanje Miroslavi Braini Protagonistka razcveta slovenskih goriških šol

»Kakovostno rast slovenske šole v Gorici je omogočilo predvsem njeno odpiranje in sodelovanje z našimi društvi, krovni organizacijama in starši. Zaslugo zato, da so naše vzgojne ustanove postale mikavne celo za italijanske družine, imamo vsi: priznanje, ki mi ga izročate, je ne nazadnje nagrada za naše učitelje, ki neutrudno delajo v zakulisju, zahvala pa gre tudi neučnemu osebu.« Tako je povedala bivša ravnateljica goriških slovenskih osnovnih šol in vrtcev Miroslava Braini, ki sta se ji krovni organizaciji SKGZ in SSO včeraj zahvalili za dolgoletno požrtvovalnost. Brainijevo sta - naključno na prvi dan pouka - v KB Centru sprejela pokrajinska predsednika SKGZ in SSO Livio Semolič in Janez Povše, prisoten pa je bil tudi predsednik slovenske konzulte pri pokrajini Peter Černic.

»Goriške osnovne šole, ki jih je Brainijeva dolgo let vodila, so bistvenega pomena za našo mladino, saj v njih dobiva prve zametke znanja in kulture. Pomembne so za Slovence, pa tudi za rastoče število mešan in italijanskih družin,« je povedal Semolič in nadaljeval: »Vsak dan slišimo o problemu demografskega padca, na naših šolah pa beležimo vedno več vpisov in težave zaradi pomanjkanja prostorov. Pomembno vlogo pri tem razvoju je nedvomno imela Brainijeva, saj je ravnatelj "glava" šolskega sistema.« Ravnateljici, ki se je upokojila prvega septembra po 30-letni karieri, se je poklonil tudi Povše: »Brainijeva predstavlja obdobje razcveta naših šol, ki se bo nadaljevalo. Šola je v zadnjih

Semolič (levo) in Povše (desno) sta se zahvalila Brainijevi

BUMBACA

letih postala najbolj dinamično prizorišče družbenih sprememb, odprla se je okolju, zaslugo za to pa ima predvsem Brainijeva, ki je s požrtvovalnostjo vedno zagovarjala načelo, da mora biti šola "za vse,« je povedal Povše in izrazil prepričanje, da bo Brainijeva še naprej lahko prispevala k razvoju slovenskega šolstva. Černic je ob koncu poudaril, da

sta konzulta in Brainijeva v zadnjem letu tesno sodelovali. »Ravnateljica je bila vedno prisotna. Pozorna je na primer bila do vprašanja izpopolnjevanja učiteljev, pa tudi do prostorske problematike šole na Plešivem, s katero se je konzulta veliko ukvarjala. Če bo na tem področju prišlo do premikov, bo tudi njena zasluga,« je zaključil Černic. (Ale)

OD SOLKANA DO PODGORE - Soška regata je v nedeljo priklicala 316 ljubiteljev rečnih spustov

Množica razposajenih veslačev povezala brezmejni prostor

»Lepo, super, enkratno!« - Najmlajši je bil štiriletni Matija, najstarejši pa njegov 78-letni dedek

»Lepo, super, enkratno!« S takimi in drugačnimi pohvalami so udeleženci 23. Soške regate ocenili nedeljsko veslaško srečanje - prvo po padcu meje -, ki se ga je tudi letos udeležilo veliko število ljubiteljev rečnih spustov. Kljub temnim oblakom, ki so se zjutraj zgrinjali nad Goriško, se je pri startu v Solkanu prijavilo kar 316 ljubiteljev tovrstnih prireditev. »Če bo ali ne bo dežja, bomo na koncu vseeno mokri«, so ob vpisu ugotavljali privrženci veslanja. In res, zmočili so se vsi, zlasti tisti, ki so se po reki spustili z rafti, vreme pa se je kmalu po začetku regate zjasnilo in pripomoglo k še boljšemu razpoloženju udeležencev.

Na startu pri čolnarni v Solkanu so veslači prejeli spominske majice in oštevilčene kartončke, ki so jim na cilju služile za topli obrok in za žrebanje priložnostnih nagrad. Tik pred znakom za start so srečno pot veslačem zaželeli predsednik krajevnega sveta Solkan Miha Ravnik, župan občine Nova Gorica Mirko Brulc ter odbornik za mlade in zaščito lokalnih identitet pri goriški občini Stefano Ceretta. V imenu kajakaškega kluba Šilec in društva Soške elektrarne, ki sta pobudo organizirala, sta spregovorila tudi Albin Spacal in Aldo Rupel. Vsi so si bili edini, da reka tudi po odpravi meje povezuje obe mesti, podobne prireditve pa utrjujejo sožitje in dobrososedske odnose.

Vode je v nedeljo bilo več kot dovolj, tako da so čolni raznih vrst, velikosti in barv kar hitro drsili proti osem kilometrov oddaljenemu cilju v Podgori. Za 10-15 centimetrov previsoka voda je nekaj preglativ povzročala le manj večšim kajakašem in kanuistom, ki so se v težavah znašli zlasti na jezovih, tako da so morali prehode mimo brzice poiskati na bregovih Soče. Veslačem na gumenjakih pa je visoka voda kar ustrezala. Zlasti jih je premetavalo na umetnem tekmovalnem kajakaškem poligonu v Solkanu. Kot je že v navadi, je bilo tudi ob nedeljskem spustu na pretek petja, vpitja in vragolij. »Bolj stari so, bolj so otročji.« je nekdo z brega komentiral razposajenost posadk na gumenjakih ob drvenju plovil po rečnih valovih.

Nekateri so se na dvournno veslanje še posebno dobro pripravili. Ena izmed posadk si je na gumenjaku namestila pravo kuhinjo

Štandreaška posadka je na izvirni način »priveslala« v dom Andreja Paglavca v Podgori (levo); na regati ni manjkalo vodnih desantov (desno) in »bitk« (spodaj)

FOTO VIP, BUMBACA

njo z gorilnikom in si je med vožnjo pripravljala okusne školjke in druge jedi. Na mostovih, pod katerimi so drsela plovila, se je kot običajno zbralo veliko gledalcev, ki so bodrili veslače. Le-ti so imeli na voljo tudi okrepevalno postajo pri pevskem mostu, za katero so skrbeli člani tamkajšnjega krajevnega sveta, glasbeni pozdrav pa jim je izrekel harmonikar Joško Leban. Sodeloval je tudi podgorski rajonski svet, ki je poskrbel za čaj na cilju pod ločniškim mostom. Družabnost z nagrajevanjem najbolj številčnih skupin je kot vsako leto potekala na dvorišču doma Andreja Paglavca v Podgori. Tam so udeležencem za vloženi trud čestitali Vili Princič v imenu ZŠSDI-ja, Stefano Ceretta, Albin Spacal, Bojan in Robert Makuc za

klub Šilec ter predstavnik glavnega sponzorja Coca Cola iz Ljubljane. Pokale so prejeli KK Soške elektrarne (67 udeležencev), KD Sabotin iz Štavnava (36), KK Šilec (28), družina Belingar (13), Abrahamovci (12), Zaružna banka Doberdob-Sovodnje in družina Klanjšček (11), ZŠSDI (10) in ostale skupine. Družina Belingar iz Solkana, ki je s svojimi člani vedno prisotna na soških regatah, je prispevala tudi najmlajšega in najstarejšega udeleženca regate; najmlajši je bil štiriletni Matija, najstarejši pa njegov dedek, 78-letni Silvo Belingar. Slovak Vojto Liptak pa je prejel nagrado za udeleženca, ki je »priveslal« iz najbolj oddaljenega kraja. Ob koncu so izžrebali še kakih sto priložnostnih nagrad, ki so jih poklonili sponzorji. (vip)

GORICA - Včeraj »oživili« šole goriškega didaktičnega ravnateljstva in nižjo srednjo šolo Ivan Trinko

Zvonec naznanil začetek pouka

V prvem razredu nižje srednje šole Trinko drugo leto zapored tri sekcije - Danes se šolsko leto začenja v Doberdobu, Sovodnjah in na Vrhu

Pred začetkom pouka na nižji srednji šoli Ivan Trinko (levo); prvošolčki v Ulici Brolo so včeraj prvič sedli v klopi (desno)

BUMBACA

Šolski zvonec je včeraj naznanil začetek pouka v šolah goriškega didaktičnega ravnateljstva in na nižji srednji šoli Ivan Trinko v Gorici. Šolski prag je prestopilo 54 prvošolčkov, skupno pa je na osnovnih šolah goriškega didaktičnega ravnateljstva 279 učencev. Na osnovni šoli Oton Župančič v Gorici je prvošolčkov 17, na osnovni šoli Fran Erjavec v Štandrežu 15, na osnovni šoli Josip Abram v Pevmi 12, na osnovni šoli Alojz Gradnik v Števerjanu 4 in na osnovni šoli Ludvik Zorzut na Plešivem 6.

Prvi šolski dan so se šolarji kot običajno udeležili šolskih maš; po vaseh so potekale v vaških cerkvah, v Gorici pa so letos poskrbeli za spremembo. Zaradi sočasnega začetka pouka tudi na nižji srednji šoli Ivan Trinko je maša namesto v cerkvi sv. Ivana potekala v veži osnovne šole Oton Župančič, začela pa se je že ob 8. uri. Po maši je stekel redni pouk, ki je trajal do 13. ure. Po osnovnih šolah so včeraj pred začetkom oz. ob koncu pouka potekali sestanki, med katerimi so učitelji dali staršem potrebna navodila o potreb-

ščinah, zvezkih in vsem, kar bodo otroci potrebovali med poukom.

V nižji srednji šoli Ivan Trinko se je pouk začel za 162 učencev; v prvem razredu jih je 61, v drugem 57, v tretjem pa 44. V prvem razredu so že drugo leto zapored beležili visoko število vpisanih, zato pa je pouk stekel v treh sekcijah. Tri sekcije imajo tudi v drugem razredu, v tretjem dve, tako da je skupno na šoli Trinko osem razredov. Včerašnja šolska maša je potekala v cerkvi sv. Roka v Podturnu, pouk pa se je za-

ključil ob 12. uri. Danes in v prihodnjih dneh bodo učenci v šoli do 12.55, v soboto pa do 12. ure.

V slovenskih otroških vrtcih, ki spadajo pod okrilje goriškega ravnateljstva, bodo z didaktično dejavnostjo začeli jutri, medtem ko se danes pouk začenja na osnovnih šolah v Doberdobu, Sovodnjah in na Vrhu ter na doberdobski nižji srednji šoli. V ponedeljek, 15. septembra, se bodo didaktične dejavnosti začele še v romjanski osnovni šoli ter v slovenskih vrtcih v Doberdobu, Sovodnjah, Rupci, Romjanu in Ronkah.

NOVA GORICA - Pahor in Brulc s predstavniki »zamejcev« in Demokratske stranke

Nova strategija in nadgradnja odnosov Slovenije z manjšino

Pavšič: Nismo proračunski problem, temveč petina naroda - Blažina: Stiki s SD bodo okrepljeni

Predsednik Socialnih demokratov (SD) Borut Pahor se je v okviru kampanje za državnozbornske volitve v Sloveniji včeraj družil z volivci na osrednjem trgu v Novi Gorici, kjer tudi kandidira. Ob tej priložnosti se je skupaj s strankarskim kolegom Mirkom Brulcem srečal s predsednikom Slovenske kulturno gospodarske zveze (SKGZ) in Slovenske manjšinske koordinacije (SLOMAK) Rudijem Pavšičem ter s članoma goriške SKGZ Igorjem Komelom in Liviom Semoličem. Nekoliko kasneje so se jim pridružili še senatorka Tamara Blažina, deželni tajnik Demokratske stranke Bruno Zvech in člani slovenske komponente David Peterin, Štefan Čok in Majda Bratina.

Pavšič se je Pahorju najprej zahvalil za podporo pisma, ki ga je poslal vsem predsednikom strank. »Opozorili smo, da so manjšine v tem novem času po vseh pomembnih dogodkih, ki so se zvrstili v zadnjih letih, dodala vrednost slovenskega prostora. Meja, ki je izginila in ki izginja tudi psihološko, postaja za vse nas velika priložnost. Predvsem za nas, ki lahko rečemo, da smo ljudje meje,« poudarja Pavšič. Kaj torej lahko novi slovenski parlament in stranke v njem postorijo v tej smeri? »Mislim da to, da nadgradimo dosežene odnose, ki so bili v vseh osemnajstih letih pozitivni, in to tako, da bomo upoštevali nove danosti in se trudili investirati v dobrososedske odnose. Kajti: boljši kot so odnosi med Slovenijo in Italijo, večja garancija je, da so tudi odnosi do naše manjšine, kot tudi do italijanske manjšine v Sloveniji, dobri in da se bodo težave reševale bolje,« odgovarja Pavšič, ki se nadeja, da bo nova vlada temu vprašanju posvetila dovolj pozornosti. Pavšič je poudaril še misel, da na Slovence v zamejstvu ne gre gledati zgolj kot na proračunski problem Slovenije, temveč na dobro petino slovenskega naroda, ki lahko prispeva k promociji Slovenije, države, ki je v preteklih letih dokazala, da je vredna članstva v EU in sponobna država.

»Kot SKGZ smo na Goriškem od vedno gojili pozitivne odnose, saj je goriški prostor lahko simbol povezovanja in sodelovanja. Žalosti pa nas, da v goriški občini zdajšnja garnitura ne čuti potrebe po močnejšem sodelovanju. Upam, da bodo sami ra-

Zvech, Pahor, Blažina in Semolič (na sliki levo) ter Pavšič in Pahor med včerajšnjimi pogovori (spodaj)

FOTO K.M.

zumeli, da to ni prava pot, temveč da iskane dialoga vodi v rešitve problemov, ki bodo pač vedno prisotni,« je dodal Pavšič in se še posebej zahvalil novogoriškemu županu Brulcu, sicer SD-jevemu kandidatu na novogoriškem podeželju, »ki je veliko storil za medsebojni dialog«. Pavšičevemu razmišljanju je nekaj misli dodal še Borut Pahor. Poudaril je predvsem, da so bili v Sloveniji in sosednjih državah doseženi tako vzponi kot padci glede vprašanja položaja slovenskih zamejcev, pa tudi pomembni premiki, »ki jih bo v prihodnjem mandatu treba revalorizirati tudi v luči treh pomembnih premikov, kot so vstop Slovenije v EU, evro območje in Schengen«. Toda glede definiranja novih možnosti - opozarja Pahor - doslej storjeni napor ni bil zadosten ne na italijanski ne na slovenski strani, na slednji morda še celo manj. Priložnost za prihodnje odnose s slovensko manjšino vidi prvak SD v novi strategiji, ki bi bila utemeljena v možnosti evropske multikulturalnosti.

Pahor, ki je tudi član predsedstva evropskih Socialnih demokratov, se je nato sestel s senatorko Tamaro Blažina in z dele-

gacijo Demokratske stranke z deželnim tajnikom Zvechom na čelu. Blažina je srečanje, na katerem je bil predvsem govor o bližajočih se slovenskih parlamentarnih volitvah, ocenila zelo pozitivno. Poudarila je

že pretekle zglede stike med strankama in podporo Pahorju na volitvah »v prepričanju in z obvezo, da po volitvah stike še bolj okrepimo«.

Katja Munih

GORICA-NOVA GORICA - Pred vrati odprtje nakupovalnega centra

V Qlandii tudi K-Stores Kosič

Znana goriška družina trgovcev v navezi s slovenskim partnerjem odpira prodajalno z obutvijo in otroško konfekcijo

V nakupovalnem centru Qlandia, ki ga v četrtek odpirajo na Grčni v Novi Gorici, si je delček prodajnih prostorov priborila tudi Gorica. Priložnost, ki jo ponuja veliko komercialno središče v bližini nekdanje meje, je daljnovidno izbrala družina Kosič, ki si je v veleblagovnici uredila trgovino z obutvijo in otroško konfekcijo. Kosiči bodo edini goriški trgovci, ki bodo prisotni v »deželi nakupov«, kjer bo potrošnike iz Slovenije in Italije vabilo preko 40 trgovin in lokalov.

»Ker je odprtje pred vrati, potekajo dela za ureditev trgovine na polno paro. Prostore smo uredili v rekordnem času, saj smo v nakupovalni center vstopili pred približno petnajstimi dnevi,« je povedal Benedikt Kosič in nadaljeval: »Možnost za odprtje dejavnosti v Qlandii nam je dala naveza s slovenskim partnerjem, in sicer koprskim podjetjem, ki prodaja otroško konfekcijo italijanske znamke Idexe. Sprva namreč nismo računali na dostop v komercialni center, kjer so prostore v glavnem zasedle večje družbe. Naposled pa so upravitelji centra ocenili, da izpolnjujemo njihove kriterije kakovosti, in so nam dali to možnost.«

Trgovino, ki bo razpolagala z 270 kv. metri prodajnih prostorov, so poimenovali K-Stores Kosič. »To je namreč ime družbe, ki so jo predhodno ustanovili v Sloveniji,« je pojasnil Benedikt Kosič in pristavil: »Trgovina, v kateri bo v različnih iz-

menah delalo od štiri do pet oseb s slovenske strani meje, bo ponujala klasično obutev za ženske, moške in otroke ter tudi otroška oblačila. Gre za edino trgovino v Qlandii, ki jo bodo upravljali zasebni trgovci z italijanske strani meje, saj sta trgovini Oviessa in Limoni v lasti velikih družb.« Kosič je poudaril, da predstavlja vstop v Qlandio za njegovo podjetje velik izziv, ki ponuja možnost spoznavanja slovenskega tržišča. »Zaenkrat bomo testirali, kako poteka poslovanje v veleblagovnici, vendar ne izključujemo, da bi v prihodnosti dodatno razširili ponudbo na slovenskem trgu,« je dejal Kosič in dodal: »Goriško mestno središče ni še obnovljeno, zato se nam je zdelo pomembno izkoristiti priložnost, da se preizkusimo v nakupovalnem centru, ki je za goriško stvarnost dokaj velika stvar. Kar se pa tiče projektov nakupovalnih centrov v Ulici Terza Armata in na območju pokrite tržnice v Gorici pa moram priznati, da me bolj navdušuje drugi. Bojim se namreč, da je projekt veleblagovnice v Ulici Terza Armata nekoliko zastarel, ob tem pa verjamem v prihodnost komercialnih centrov v mestnih središčih.«

Komercialni center Qlandia, ki meri preko 25.000 kv. metrov površin, bo odprl svoja vrata v četrtek, 11. septembra, ob 9. uri. Dogodek bo spremljalo tridnevno praznovanje z glasbo, plesom, ognjemetom in predstavami za otroke, poskrbljeno pa bo tudi za okrepljeno obiskovalcev. (Ale)

Benedikt Kosič (zgoraj) in notranost prodajalne K-Stores, ki čaka na odprtje novogoriške Qlandie

FOTO B.K., BUMBACA

Okenca o internacionalizaciji

»Okrepili bomo mednarodno vlogo Gorice, zato pa razmišljamo o odprtju deželne okenca za internacionalizacijo.« Tako je včeraj v Gorici poudaril deželni odbornik za kulturo Roberto Molinaro na uvodnem srečanju poletnih tečajev »Summer School«, ki jih prireja institut za mednarodno sociologijo ISIG. Gorica je pravi kraj za razvijanje sodelovanja z državami vzhodne in srednje Evrope, je poudaril Molinaro in pojasnil, da so številni mednarodni stiki tudi dodaten razlog za ohranjanje in razvijanje specifik in odličnosti dežele FJK. Letošnja poletna šola ISIG-a je namenjena Sredozemlju in njegovi vlogi v EU; lekcije so se začele včeraj in so v Gorico priključile 120 študentov različnih narodnosti s področja sociologije. (vas)

Izgubi se 43 odstotkov vode

Vodovodi na ozemlju goriške pokrajine puščajo in izgubijo približno 43 odstotkov pitne vode. Zato je družba Irisacqua - po besedah njenega poverjenega upravitelja Paola Lanarija - pripravila obsežen plan prenovitvenih del, na podlagi katerega se bo čez dve leti količina izgubljenega vode znižala na 30-35 odstotkov, so napovedali v družbi.

Po sledovih Slovencev

Goriški muzej iz Nove Gorice prireja noč ob 20. uri na gradu Kromberk predstavitev knjige Gorica - Vodnik po mestu in po sledovih slovenske prisotnosti. Prisotna bosta avtorja Erika Jazbar in Zdenko Vogrič, o njunem delu pa bosta spregovorila novinarja Jurij Paljk in Ivo Jevnikar.

Pivo na prazniku okusov

Na letošnjih Okusih ob meji, ki bodo od 26. do 28. septembra potekali v Gorici, bodo na svoj račun prišli ljubitelji piva. S svojimi najbolj zlatimi pijačami bodo namreč v mestu prisotni pivovarji iz Bavarske, Avstrije, Belgije, iz raznih krajev Nemčije, s Korzike in z Irske. Organizatorji obenem napovedujejo, da bodo tudi letos ponujali svoje specialitete francoski gostinci.

Novi tečaji samoobrambe

Pri goriškem društvu Sankaku se danes začena nova sezona, ki ljubiteljem borilnih veščin ponuja več novosti. V telovadnici Stella Matutina v Gorici bo namreč mogoče vaditi tudi disciplino krav maga, ki so jo izumili v Izraelu po drugi svetovni vojni in je mešanica boksa, karateja in drugih borilnih veščin. Tečaj bosta vodila Mauro Cocciang in Enrico Visintin; za informacije je na voljo tel. 347-8062440.

BRDA-VIPAVSKA

Trgači na delu

Čeprav so prve grozde v vinogradih pobrali že prejšnji teden, se je letošnja trgatava v Goriških Brdih in Vipavski dolini uradno začela včeraj. Medtem ko Brici pričakujejo količinsko enak letnik lanskega, bodo Vipavci predvidoma pobrali četrtno manj grozda kot lani. Kakovost pridelka je zlo groba, ocenjujejo v briški in vipavski vinski kleti.

Prve grozde so v briških in vipavskih vinogradih potrgali že prejšnji teden, in sicer za pripravo penecih vin, sta povedala vodja svetovalne službe Vinske kleti Goriška Brda Goran Jakin in prvi mož vinske kleti Agroid Vipava 1894 Joško Ambrožič. V obeh kletah so s trgatvijo oz. odkupom grozja uradno začeli včeraj, trajala pa naj bi mesec dni.

Na Vipavskem je letnik količinsko za četrtno manjši od lanskega, saj je letos večkrat kletila toča, težave pa sta povzročili tudi slaba oplodnja v času cvetenja in peronospora. Čeprav v Brdih toča ni povzročila večjih težav, je bila zaščita trt zaradi veliko spomladanskih padavin precej draga. Kljub temu je grozde zaenkrat zdrave, z visokimi stopnjami sladkorjev in kakovostno, zato si v septembru želijo predvsem sončnega vremena, prava Ambrožič in Jakin.

ZAKAVKAZJE - Zagotovilo ruskega predsednika Medvedjeva predsedujočemu EU Sarkozyju

Rusija bo umaknila enote po prihodu opazovalcev EU

15. oktobra v Ženevi mednarodni pogovori o Abhaziji in Južni Osetiji, ki ju je Rusija priznala

MOSKVA - Ruski predsednik Dmitrij Medvedjev je po večernih pogovorih s predsedujočim EU, francoskim predsednikom Nicolasom Sarkozyem, napovedal, da se bodo ruske sile z gruzijskega ozemlja - tudi iz separatističnih pokrajin Abhazije in Južne Osetije - umaknile po namestitvi najmanj 200 opazovalcev EU, kar naj bi se zgodilo še pred 1. oktobrom. "Videli bomo, ali jih bomo lahko v tednih po 1. oktobru v Gruzijo poslali še več," je dodal francoski predsednik po pogovorih, ki so se zavlekli na vsaj štiri ure, medtem ko je bilo po prvotnih načrtih francoskega predsedstva predvideno, da bodo trajali uro in pol.

"S predsednikom Medvedjevom smo se konkretno dogovorili, da bo Rusija najkasneje v enem tednu odpravila nadzorne točke med (strateškim gruzijskim pristaniščem) Potijem in Sinakijem. V enem mesecu pa se bodo ruske enote v popolnosti umaknile z gruzijskega ozemlja, tudi iz Abhazije in Južne Osetije," je še pojasnil Sarkozy in se ruski strani zahvalil, da je pristala na natančne roke.

Sarkozy, ki sta ga v okviru trojke EU na včerajšnjem obisku v Moskvi spremljala predsednik Evropske komisije Jose Manuel Barroso in visoki predstavnik EU za skupno zunanjo in varnostno politiko Javier Solana, je po besedah ruskega predsednika zagotovil, da Gruzija na bo sprožala nobenega novega nasilja. "Dogovorili smo se tudi za pospešitev namestitve opazovalcev na teh območjih in to v zadostnem številu, da bi nadomestili ruske mirovne sile do 1. oktobra 2008, vključno z najmanj 200 opazovalci iz EU," je povedal Medvedjev, ki je s tem pristal na precejšnje popuščanje, saj je Rusija do sedaj podpirala le krepitve obstoječe opazovalne misije Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (Ovse), katere članica je.

Obenem pa je Medvedjev vztrajal, da je priznanje Abhazije in Južne Osetije s strani Rusije 26. avgusta končna in nepovratna odločitev. "To je realnost, s katero morajo računati vsi naši partnerji, tudi ti isti v EU," je še zatrdil ruski predsednik, ki je dejal tudi, da je gruzijski predsednik Mihail Sakašvili dobil "bodisi neposredne ukaze ali tiho odobritev" od ameriških oblasti, da sproži "idiotsko akcijo" proti Južni Osetiji, kar je pripeljalo do posredovanja ruske vojske in nekajdnevnega oboženežena. "Ljudje so umrli in sedaj mora celotna Gruzija plačevati za to.

Kljub temu pa naj bi se 15. oktobra po zagotovilih Sarkozyja in Medvedjeva v švicarski Ženevi pričeli mednarodni pogovori o "načinah za zagotavljanje varno-

sti in stabilnosti" v Abhaziji in Južni Osetiji, kot jih predvideva sporazum o prekinitvi ognja, ki sta ga ob posredovanju Sarkozyja sredi avgusta podpisala Medvedjev in gruzijski predsednik Mihail Sakašvili.

V sporazumu sta se strani zavezali, da se ne bosta zatekali k uporabi sile, da bosta dokončno končali sovražnosti in da bosta zagotovili svoboden dostop humanitarni pomoči. Obenem se morajo gruzijske vojaške sile vrniti tja, kjer so običajno nameščene, medtem ko se morajo ruske sile vrniti na položaje pred izbruhom sovražnosti. Sporazum predvideva tudi začetek mednarodnih pogovorov o prihodnjem statusu in pogojih trajne varnosti v Abhaziji in Južni Osetiji, čeprav je enostransko priznanje obeh pokrajin s strani Rusije v ta del vneslo precejšnje spremembe.

Medvedjev je zagotovil tudi, da si Rusija želi konstruktivnih odnosov z EU, a pri tem poudaril, da so "sedaj na potezi evropski kolegi". "Ne želimo si nikakršnega poslabšanja odnosov," je bil jasen ruski predsednik. Sarkozy je zagotovil, da si EU prav tako želi partnerstvo in mir, čeprav obsoja enostransko rusko priznanje neodvisnosti obeh pokrajin. Obenem je dejal, da ne vidi nobenega razloga, da se pogajanja o novem sporazumu o partnerstvu med unijo in Rusijo, ki so se pričela na junjskem vrhu EU-Rusija ob koncu slovenskega predsedovanja povežavi, ne bi nadaljevala že oktobra, če bo Rusija seveda izpolnila vse včerajšnje zaveze.

Evropski voditelji so se namreč na izrednem vrhu o konfliktu med Gruzijo in Rusijo 1. septembra odločili, da bo EU zamrznila pogajanja o novem partnerstvu z Rusijo, če ta ne bo umaknila svojih vojaških sil na položaje, ki so jih zasedale pred začetkom konflikta z Gruzijo 7. avgusta. Ob tem je Rusiji dala čas do današnjega dne. V Rusiji so takšno odločitev sprejeli z obžalovanjem.

Francoski predsednik je sicer po srečanju pojasnil, da so bili pogovori naporni. "Vsega nismo uspeli razrešiti v štirih urah," je rekel, a dodal, da imajo rezultati srečanja "precejšen pomen". Evropska trojka je po obisku v Rusiji skupaj s francoskim zunanjim ministrom Bernardom Kouchnerjem odpotovala v gruzijsko prestolnico Tbilisi, kjer bodo po napovedih potrdili podporo gruzijskemu predsedniku Sakašviliju in mu poročali o rezultatih pogovorov v Moskvi.

S strani gruzijske vlade so medtem prišle obtožbe, da Rusija ne odpravlja, ampak krepi nadzorne točke v bližini Potija, vpeljala pa je celo novo. Ruska vojaška le-

Ruski predsednik Dmitrij Medvedjev in predsedujoči EU Nicolas Sarkozy med včerajšnjim srečanjem v Moskvi

ANSA

tala naj bi tudi kršila gruzijski zračni prostor. Gruzijci trdijo, da so opazovali Ovsje, da ne vidi nobenega razloga, da se pogajanja o novem sporazumu o partnerstvu med unijo in Rusijo, ki so se pričela na junjskem vrhu EU-Rusija ob koncu slovenskega predsedovanja povežavi, ne bi nadaljevala že oktobra, če bo Rusija seveda izpolnila vse včerajšnje zaveze.

Evropski voditelji so se namreč na izrednem vrhu o konfliktu med Gruzijo in Rusijo 1. septembra odločili, da bo EU zamrznila pogajanja o novem partnerstvu z Rusijo, če ta ne bo umaknila svojih vojaških sil na položaje, ki so jih zasedale pred začetkom konflikta z Gruzijo 7. avgusta. Ob tem je Rusiji dala čas do današnjega dne. V Rusiji so takšno odločitev sprejeli z obžalovanjem.

Francoski predsednik je sicer po srečanju pojasnil, da so bili pogovori naporni. "Vsega nismo uspeli razrešiti v štirih urah," je rekel, a dodal, da imajo rezultati srečanja "precejšen pomen". Evropska trojka je po obisku v Rusiji skupaj s francoskim zunanjim ministrom Bernardom Kouchnerjem odpotovala v gruzijsko prestolnico Tbilisi, kjer bodo po napovedih potrdili podporo gruzijskemu predsedniku Sakašviliju in mu poročali o rezultatih pogovorov v Moskvi.

S strani gruzijske vlade so medtem prišle obtožbe, da Rusija ne odpravlja, ampak krepi nadzorne točke v bližini Potija, vpeljala pa je celo novo. Ruska vojaška le-

ZDA - Pritisk Bush zaradi Gruzije odpovedal jedrski sporazum z Rusijo

WASHINGTON - Ameriški predsednik George Bush je včeraj odpovedal sporazum iz l. 2007 z Rusijo o sodelovanju na področju civilne jedrske energije. "Predsednik namerava obvestiti kongres, da se je odpovedal svoji dosedanji zavezi glede ameriško-ruskega dogovora o civilni jedrski energiji," je v sporočilu za javnost zapisala državna sekretarka Condoleezza Rice. "To odločitev smo sprejeli z obžalovanjem," piše v izjavi, ki dodaja, da bodo sporazum znova ovrednotili v primernejšem času. Tiskovni predstavnik zunanega ministrstva Sean McCormack je še povedal, da je bila ruska vlada o odločitvi obveščena, še preden je bila sprejeta.

Odločitev ni presenetljiva glede na to, da je Bela hiša 28. avgusta sporočila, da razmišlja o odpovedi sporazumu zaradi ruskega posredovanja v Gruziji. V skladu s sporazumom bi lahko ameriška in ruska podjetja ustanavljala skupna podjetja na področju jedrske energije, državi pa bi lahko lahko izmenjevali jedrsko tehnologijo. Rusija bi poleg tega lahko predelovala izrabljeno jedrsko gorivo iz ZDA. (STA)

Al Zavahiri obtožuje Iran, da sodeluje z ZDA

KAIRO - Drugi mož teroristične mreže Al Kaida, Ajman al Zavahiri, je v svojem najnovšem video posnetku Iran obtožil, da sodeluje z ameriški silami v Afganistanu in Iraku. Odlomke posnetka je včeraj predvajala arabska televizijska mreža Al Džazira. Al Zavahiri je Iran obtožil, da "sodeluje z Američani v okupiranem Iraku in Afganistanu", kritiziral pa ga je tudi zato, ker je priznal vladi v teh državah. Številka dve Al Kaidi je poleg tega kritiziral šiite, ker v Iraku niso razglasili svete vojne in se z orožjem uprli "križarskemu okupatorju".

McCain po republikanski konvenciji vodi pred Obama

WASHINGTON - Javnostna raziskava časnika USA Today kaže na prednost republikanskega kandidata za predsednika ZDA Johna McCaina pred kandidatom demokratov Barackom Obama. Do preobrata je prišlo po tem, ko je McCain minuli teden presenetil z imenovanjem guvernerke Aljaski Sarah Palin za svojo podpredsedniško kandidatko.

44-letna Palinova, ki je na socialnem področju konservativna - med drugim nasprotuje splavu tudi v primeru posilstva ali incesta -, je med konvencijo stranke naelektrila volilno bazo z ostro kritiko Obame. Ta teden pa jo čaka pomemben preizkus, ko bo prvič po imenovanju imela televizijski intervju, in sicer za televizijsko mrežo ABC.

Venezuela bo še letos gostila ruske vojaške ladje

MOSKVA/CARACAS - Štiri ruske vojaške ladje in letalo za boj proti podmornicam bodo še letos obiskali Venezuelo, kjer naj bi potekale skupne vojaške vaje Rusije in Venezuele, so včeraj potrdili z ruskega zunanega ministrstva. Prihod ruskih ladij je že v nedeljo na venezuelski nacionalni televiziji napovedal tudi tamkajšnji predsednik Hugo Chavez.

Venezuelski mediji so že pred tem sicer poročali, da naj bi vaja potekala od 10. do 14. novembra. Za obisk ruskih bojnih ladij v Karibskem morju ste se ob Rusiji in Venezueli sicer dogovorili že ob julijem obisku Chaveza v Moskvi.

Policija priporoča obtožbo izraelskega premiera

JERUZALEM - Izraelska policija je v nedeljo priporočila tožilstvu, naj premiera Ehuda Olmerta obtoži korupcije. Kot so sporočili, so zbrali dovolj dokazov, da ga obtožijo prejemanja podkupnine in dvojnega zaračunavanja judovskim institucijam za poti v tujino. Obtožbe se sicer nanašajo na čas, preden je Olmert leta 2006 postal izraelski premier. (STA)

ZDA - Finančni družbi

Vlada prevzela Fannie in Freddie

NEW YORK - Ameriška vlada je v nedeljo prevzela nadzor nad finančnima družbama Fannie Mae in Freddie Mac, ki sta zaradi krize na trgu hipotekarnih kreditov izgubili več deset milijard dolarjev in jima grozi stečaj. Ameriški finančni minister Henry Paulson je ob tem dejal, da se je država za prevzem nadzora nad družbama odločila, ker sta obe zelo pomembni za ZDA. Paulson je dejal, da predstavljata Fannie Mae in Freddie Mac velik del ameriškega finančnega sistema, njun stečaj oz. propad pa bi povzročil ogromne težave na finančnih trgih v ZDA in svetu.

Finančne injekcije države v Fannie in Freddie, kakor omenjeni družbi imenujejo v ZDA, bodo ameriške davkoplačevalce stale več deset milijard dolarjev, vendar je Paulson opozoril, da bi lahko bile izgube - če do državne pomoči ne bo prišlo in bosta družbi propadli - še veliko večje od "nekaj deset milijard dolarjev". Poleg tega bi se s propadom omenjenih družb lahko zgodilo, da številni Američani ne bi mogli več priti do posojil, stanovanjskih, avtomobilskih, podjetniških in drugih, je dejal Paulson.

Ukrep ameriške vlade je naletel na ugoden sprejem v domačih in mednarodnih finančnih krogih. Skoraj vsi pomembnejši svetovni indeksi so bili včeraj pozitivni. (STA)

NEMČIJA - Potem ko je SPD izbral protikandidata kanclerja

Merklova pripravljena še naprej sodelovati s socialdemokrati

Kandidat SPD za kanclerja Frank-Walter Steinmeier

BERLIN - Nemška kanclerka Angela Merkel iz vrst krščanskih demokratov (CDU) se je včeraj zavezala, da bo še naprej v okviru velike koalicije sodelovala s socialdemokrati (SPD), tudi po tem, ko so ti v nedeljo dobili novega predsednika in kandidata za kanclerja na parlamentarnih volitvah prihodnje leto. SPD je v nedeljo za svojega kandidata za kanclerja in s tem glavnega tekmeča Merklove na volitvah 27. septembra 2009 izbral zunanega ministra Franka-Walterja Steinmeierja. Obenem je prišlo tudi do menjave na vrhu stranke, in sicer bo dosedanji predsednik SPD Kurta Becka nasledil Franz Müntefering.

Merklova je kritizirala manevriranje, ki so ga ta konec tedna izvajali koalicijski socialdemokrati, in dejala, da so tovrstne spletke "nevredne" SPD in nakazujejo na "globok razkol" znotraj stranke. Kljub temu je kanclerka Steinmeierju čestitala ob nominaciji in dejala, da se že veseli "napete kampanje prihodnje leto". Tiskovni predstavnik nem-

ške vlade Thomas Steg je poleg tega zatrdil, da bosta Merklova in Steinmeier, ki poleg položaja zunanega ministra zavzema tudi položaj kanclerkinega namestnika, vse do naslednje jeseni sodelovala in opravljala svoje delo.

Politični analitiki sicer opozarjajo, da bo sodelovanje med Merklovo in Steinmeierjem ter znotraj velike koalicije nasploh v mesecih pred volitvami vse bolj težavno, vodja opozicijskih liberalcev (FDP) Guido Westerwelle pa se je celo zavzel za razpis predčasnih volitev. "Nemčija si ne more privoščiti celega leta predvolilne agitacije med kanclerko in njenim namestnikom," je dejal.

Steinmeier je bil na položaj kandidata SPD za kanclerja izbran v nedeljo na sestanku za zaprtimi vrati, na katerem je sodelovalo okoli 50 najvišjih predstavnikov stranke. Ta odločitev je bila sicer že več tednov široko pričakovana, bolj pa je presenetila odločitev Becka, da prepuusti položaj predsednika stranke veteranu nemške socialdemokracije Münteferingu. (STA)

KOLESTARSTVO - Maraton prijateljstva Ljubljana - Lonjer

20. izvedbe se je udeležilo 400 kolesarjev

Za številčnost nagrada ekipe Vulkanizerstvo Šmid - Prišli so tudi iz Veneta

Skoraj štiristo kolesarjev je tudi letos v veselem vzdušju prekosarilo 92 kilometrov dolgo pot iz Podsmreke blizu Brezovice do Lonjerja. Prvi so razdaljo prevozili v nekaj več kot treh urah in dvajset minut. Zadnji so prišli s petnajst minutno zamudo a vsi so na koncu prejeli medaljo ter pašto in pijačo, ki so ju pripravili člani društva KK Adria.

Novost letošnje 20. izvedbe Maratona prijateljstva je bil start. Kolesarji niso, kot doslej startali z Viča, predmestja Ljubljane, temveč iz Podsmreke, nekaj kilometrov pred Ljubljano. Organizatorji so se odločili za to izbiro, ker so nastale težave s parkiriščem na Viču, ter »ker je osebe v bifeju na startu pri Podsmreki bolj simpatično,« so še dodali so-organizatorji Radenska KD Finančna Točka. Start je točno ob devetih dal starosta dirke Zvone Zanoškar, kateri si žal, zaradi zdravstvenih razlogov, ni mogel ogledati dirke. Vreme je bilo na začetku nekoliko oblačno a toplo. V Lonjerju pa je kolesarje pričakalo pripekajoče sonce.

Nagrajena so bila najbolj številčna društva. Tako kot lani je prvo mesto pripadalo Vulkanizerstvu Šmid. Drugo je bilo društvo Radenci, tretje pa OPD Koper.

Med sodelujočimi je letos nastopilo tudi pet članov društva A.S.D. Tre Torri iz Badia Polesine, blizu Roviga, s predsednikom Vincenzom Di Fonzom na čelu. Prisoten pa je bil tudi deželni predsednik združenja Udace (Unione degli amatori ciclismo europeo) iz Veneta, Riccardo Dal Ben.

Organizatorji so se še posebno zahvalili zvestim sponzorjem: ZŠSDI, ZKB, Agraria Močilnik in COOP Trieste. (E.B.)

V znamenju makaronov, piva in prijateljstva

»Mi ne bomo kuhali makaronov.« Tako naj bi komentiral Zvone Zanoškar, pobudnik Maratona, eno od prvih izvedb dirke in sicer tiste, ki je startala v Lonjerju in se zaključila v Ljubljani. Od takrat dalje je Maraton vedno startal iz slovenske prestolnice. Proga je tako nekoliko lažja, a vsi se s tem ne strinjajo.

»Meni je bila bolj všeč pot iz Lonjerja v Ljubljano,« je zatrdil Klavdij Brajnik, ki se je Maratona udeležil šestkrat.

Ideja o Maratonu pa sega v konec sedemdesetih let. Društvo KK Adria in KD Rog sta organizirala maraton iz Kokrice pri Kranju do Lonjerja, okoli 125 kilometrov. Prvi se je odvijal 26 avgusta 1979, kolesarje

Odkar imajo v Lonjerju velik športni center je za organizatorje vse lažje. Kosila so postregli v manj kot eni uri

KROMA

pa je stalno spremljal dež. Kolesarji so prevozili isto traso tudi naslednje leto, nato pa je vse zamrlo. Nekaj let kasneje sta se isti društvi in predvsem Zvone Zanoškar in Radivoj Pečar, odločila, da organizirata nekompetitivno dirko. Dala sta ji posrečeno ime Maraton prijateljstva.

»Vsakega maratona se je udeležilo najmanj 200 kolesarjev. Vreme pa nam je bilo še precej naklonjeno,« je dodala Dorica Močilnik. »Dokler nismo v Lonjerju zgradili športnega centra, smo se morali stiskati na sedežu društva. Od leta 2000 pa razpolagamo z bolj udobnimi prostori.«

Marsikatera restavracija pa bi lahko prišla v Lonjer in opazovala, kako v manj kot eni uri postrežejo s 400 kosili. Organizacija je res odlična in vse teče kot po maslu.

»Za nad 400 kolesarjev in organizatorjev smo pripravili 45 kilogramov pašte in 30 kilogramov mesa.« nam je povedala Dorica Močilnik, ki skupaj z ostalimi domačinkami skrbi za hrano. »Imamo tudi paradiznikovo omako, če je kdo vegetarjanec. V preteklosti pa se nam je zgodilo, da smo ostali brez pašte in smo morali steči domov po dodatno zalogo.

Katero pašto pa uporabljate?
»Poskusili smo špagete a ni šlo. Zato smo se odločili za »penette« ki se ne prekuhajo in se ne izgubijo, kot špageti, ko jih odcedimo.«

Ali je težje organizirati maraton ali marčevsko Trofejo ZŠSDI?

»Brez dvoma je bolj zahteven Maraton. Marca pripravimo le kakih 100 obrokov, saj večina kolesarjev obeduje v hotelih. Danes pa smo pripravili nad 400 obrokov in v eni uri so že vsi prišli do hrane in jo pojedli,« je s ponosom povedala gospa Močilnik.

Možje pa so seveda odgovorni za pijačo.

»Natočili smo okoli 200 litrov piva, več litrov vode in tudi nekaj brezalkoholnih pijač,« nam je povedal Zvonko Lo-

renzi, ki skupaj z ostalimi domačini skrbi bodisi za varstvo na cestah bodisi za žejo kolesarjev.

»Glede nadzora cest je seveda bolj zahtevna dirka v marcu a tudi danes je bilo okoli 20, predvsem mladih članov, ki so nadzorovali križišča,« je še dodal Lorenzi.

Predsednik ZŠSDI-ja Jure Kufersin pa se je Maratona udeležil štirikrat, nekajkrat pa je opravil le polovico proge. »Najtrši del je zame od Razdrtega do Senožeč. V Postojni pa sem enkrat tudi padel. Na srečo se nisem udaril, le kolo sem zvil.«

Edvin Bevč

Obvestila

ODBOJKARSKA SEKCIJA AŠD BREG vabi otroke in najstnike na poskusni trening. Osnovnošolci bodo začeli z redno vadbo v torek, 16. septembra, srednješolci pa dan kasneje, v sredo 17. septembra. V sezoni 2008/09 bodo treningi miniodbojke ob torkih, od 17.00 do 18.30 in ob četrkih, od 16.30 do 18.00. Srednješolci pa bodo vadili ob sredah, od 16.30 do 18.00 in ob četrkih, od 18.00 do 19.30.

AŠZ SLOGA obvešča, da bo tečaj motorike pod vodstvom prof. Drasiča potekal ob torkih in četrkih od 17.30 do 18.30 v telovadnici srednje šole na Opčinah. Tečaj bo začel 2. oktobra.

AŠZ SLOGA obvešča, da bodo potekali treningi odbojke za začetnike in začetnice (letniki '97, '98, '99) ob ponedeljkih od 14.30 do 16.30 in četrkih od 17.30 do 19.00 v občinski telovadnici v Repnu. Tečaj bo začel 2. oktobra.

KK BOR obvešča, da se vadba minikošarke in začetnikov za letnike 1997, 1998, 1999 in 2000 začne v petek, 12. septembra, ob 16. uri v telovadnici v Lonjerju. Treningi bodo v Lonjerju ob torkih in petkih od 16.00 do 17.30. Za informacije in dogovor za prevoz: 339-1788940 (Stojan Corbatti).

ŠZ BOR - GIMNASTIČNI ODESK obvešča, da bo informativni sestanek v ponedeljek, 22. septembra za začetnice ob 18. uri, za ostale skupine pa ob 19. uri na Stadionu 1. maja, in v sredo, 24. septembra ob 16.15 na Opčinah, v večnamenskem prostoru didaktičnega ravnateljstva (Ple Monte Re, 2). Za dodatne informacije in prijave pokličite na tel: 328 2733390 (Petra) ali 338 5953515 (Katja).

ŠZ BOR - GIMNASTIČNI ODESK obvešča, da bodo treningi potekali s sledečim urnikom: na Stadionu 1. maja za začetnice iz vrta in osnovne šole ob ponedeljkih od 16.30 do 17.30 in ob petkih od 17.30 do 18.30 za vrtec in od 18.30 do 19.30 za osnovnošolke; na Opčinah ob sredah od 16.15 do 17.15 za vrtec, od 17.15 do 18.15 za osnovnošolke in ob sobotah od 14.30 do 16. ure. Za dodatne informacije in prijave pokličite na tel: 328 2733390 (Petra) ali 338 5953515 (Katja).

ASD CHEERDANCE MILLENIUM sporoča, da bodo letos potekali tudi tečaji pom-pom plesa za mladinke (12-16 let) in članice (od 16. leta dalje). Treningi bodo v telovadnici pri Banih ob torkih in petkih od 18.30 do 20.00 za mladinke in od 20.00 do 21.30 za članice. Prvo srečanje bo v torek 16. septembra. Info na tel.št. 349-7597763 Nastja.

ŠPORTNA ŠOLA POLET KONTOVEL sporoča, da bo vadba v sezoni 2008/09 potekala s sledečimi urniki: minimotorika (2004-05) ob sredah 16.15-17.15 v telovadnici na Kontovelu, motorika (letniki 2001, 2002, 2003) ob ponedeljkih 16.15-17.15 v telovadnici pri Brišičkih, ob sredah 16.15-17.15 v občinski telovadnici v Repnu; minibasket za deklice (1998, 1999, 2000, 2001) ob ponedeljkih 17.15-18.15 pri Brišičkih, ob sredah 17.15-18.15 v Repnu, ob četrkih 16.15-17.15 pri Brišičkih; minibasket za dečke (1999-2000) ob ponedeljkih 17.15-18.15 pri Brišičkih, ob sredah 18.15-19.15 v Repnu, ob petkih 16.30-17.30 v Repnu. Za informacije 338-5889958 (Andrej Vremec).

ASD CHEERDANCE MILLENIUM obvešča Škrate in Strele, da potekajo prijave v telovadnici na Opčinah vsak dan (razen sob. in ned.) od 18.30 do 21.00. Prisotnost je obvezna!

ŠPORTNA ŠOLA TECI, SKAČI, MEČI obvešča, da se bo tečaj za otroke prvih treh razredov osnovnih šol pričel 22. septembra. Vadba bo potekala na Stadionu 1. maja s sledečim urnikom: ob ponedeljkih in četrkih od 16.30 do 17.30.

TENIŠKA SEKCIJA AŠZ GAJA na Padričah sprejema prijave za teniško šolo. Tečaji so namenjeni osnovnošolcem in so začetniški ter nadaljevalni. Tel. na št. 389-8003486 - Mara.

ASD CHEERDANCE MILLENIUM organizira tečaj aerobike, ki bo potekal v ponedeljkih (na Opčinah) in v četrkih (pri Banih) od 20.15 do 21.30. Tečaj bo vodila prof. Petra Krizmančič. Prvo srečanje bo v ponedeljek 15. septembra na Opčinah, ob 20.15. Informacije na tel. št.: 346-1862697 Petra ali na info@cheerdancemillennium.com.

ŠD KONTOVEL - ODESK RITMIČNE TELOVADBE vabi vse deklice od 2. letnika vrta do vključno 3. razreda osnovne šole. Prvi trening bo v petek, 12. septembra ob 17.30 v telovadnici na Kontovelu. Med sezono bodo treningi ob sredah in petkih od 17.30 do 18.30. Za vse informacije 349-8020952 (Deborah) in 338-5000643 (Martina).

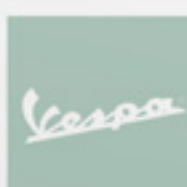
KOLESTARSTVO Evropski maraton vabi

Evropski kolesarski maraton je na Tržaškem že tradicionalna manifestacija. Letošnja izvedba se bo pričela v petek, 19. septembra ob 17. uri, ko bodo odprli maratonovo naselje na trgu 11. september v Barkovljah. Še istega dne bo 5. nočno kolesarjenje po mestnih ulicah Trieste Bike Night, začelo pa se bo ob 20.30. Naslednjega dne, v soboto, 20., bo ob 14. uri start gorskega kronometra Trst-Prosek. Tekma (individualna in ekipna) šteje tudi za Alep Adria Tour 2008. Popoldne bodo na svoj račun prišli najmlajši s prireditvijo Young bike 2008. Evropski maraton, ki je netekmovalnega značaja, bo v nedeljo, 21. septembra. Proga med Benetkami in Trstom meri 160 kilometrov, obiskali pa bodo tudi Pordenon, Videm in Gorico. Možen je vpis na krajših razdaljah 130 in 82 km. Za vpis in informacije: tel. št. 0403721918, fax 0403477211 ter www.granfondodeuropa.com.

- Prodaja novih in rabljenih vozil
- Skladišče nadomestnih delov in originalne opreme
- Delavnica in pooblaščen karoserija
- Servis in tehnični pregled

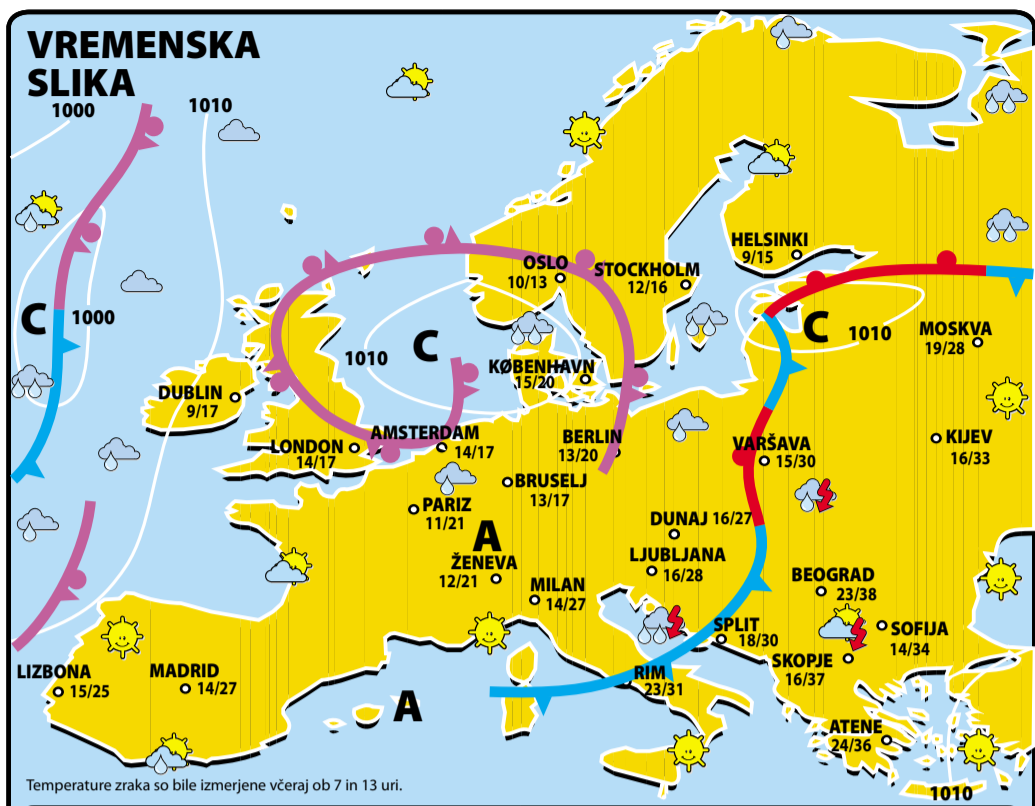

PADOVAN RÖTL

Edini pooblaščen prodajalec za Tržaško pokrajino
Ulica Flavia, 47 - TRST Tel. 040/637373 FAX 040/637545

Afriški anticiklon, ki se razteza iz Mediterana do srednje Evrope, nam v naslednjih dneh zagotavlja lepo stabilno vreme.

Iznad Skandinavije sega čez srednjo Evropo nad Sredozemlje šibko območje visokega zračnega pritiska. Ob šibkih vetrovih se nad nami zadržuje suh in postopno toplejši zrak.

DOLŽINA DNEVA
Sonce vzhaja ob 6.37 in zahaja ob 19.25
Dolžina dneva 12.48

BIOPROGNOZA
Vremenski vpliv bo ugoden in v krajih s sončnim vremenom vzpodbuden.

MORJE
Morje skoraj mirno, temperatura morja 25,4 stopinje C.

TEMPERATURE V GORAH °C

500 m	 22	2000 m	 12
1000 m	 19	2500 m	 10
1500 m	 14	2864 m	 9

UV INDEKS
Ob jasnem vremenu bo UV indeks sredi dneva v gorah do 7, po nižinah pa 6.

Vremenska napoved Hidrometeorološkega zavoda R. Slovenije in deželne meteorološke opazovalnice ARPA OSMER

Prevladovalo bo jasno vreme, pojavi se lahko le nekaj visoke koprenaste oblačnosti. Ob obali bo zjutraj pihal šibak severovzhodnik.

Precej jasno bo, zjutraj in del dopoldneva bo po nižinah megla. Najnižje jutranje temperature bodo od 8 do 13, ob morju 15, najvišje dnevne od 24 do 28 stopinj C.

V nižinskem svetu ter na obali bo prevladovalo jasno do zmerno oblačno vreme. Pojavi se lahko nekaj visoke koprenaste oblačnosti. V gorskem svetu bo zmerno oblačno, občasno bo nekaj več oblačnosti. Brezvetrje bo, lai kvečjemu bo pihal zelo šibak veter.

V sredo in četrtek bo precej jasno. Zjutraj bo ponekod po nižinah megla.

NOVA GORICA adriatica.net CENTER POTOVANJ, Gradnikove brigade 7, tel.: + 386 (0)5 333 24 16

KOPER adriatica.net CENTER POTOVANJ, Pristaniška ulica 2, tel.: + 386 (0)5 627 84 10

SEŽANA adriatica.net CENTER POTOVANJ, Kosovelova ulica 4 b, tel.: + 386 (0)5 734 14 10

POTUJ PAMETNO

MAURICIUS
25.9.
Hotel 3*
7 dni, zajtrk
letalo iz Dunaja

1.389 €

KRIŽARJENJE PO NILU
24.10.
Hotel/Ladja 4/5*, polpenzion,
8 dni, po programu
letalo iz Ljubljane

od 825 €

ZAKINTOS
22.9.
hotel 3*
7 dni, zajtrk
letalo iz Ljubljane

389 €

JORDANIJA IN SIRIJA
27.10.
hotel 4*
7 dni, po programu
letalo iz Ljubljane

1.049 €

adriatica.net
CENTER POTOVANJ
www.centerpotovanj.si

VREME - Danes zjutraj bo dosegel vzhodne obale ZDA Orkan Ike je na poti proti Kubi nekoliko oslabele

Valovi preplavljajo obalo v kraju Baracoa na Kubi

ANSA

CAMAGUEY - Orkan Ike je v nedeljo pozno zvečer dosegel Kubo, medtem ko je na poti prek Haitija in Bahamov že zahteval 319 smrtnih žrtev. Ike je Bahame prečkal kot orkan 4. stopnje, nato pa je nekoliko oslabele in Kubo dosegel z močjo tretje stopnje.

Včeraj zjutraj se je oko orkana nahajalo 220 kilometrov vzhodno od Camagueya na Kubi, spremljali pa so ga vetrovi s hitrostjo do 120 kilometrov na uro. Ob prihodu na Kubo je močan veter podiral hiše in ruval drevesa, kubanske oblasti pa so že

evakuirale kakih 770.000 prebivalcev.

Poleg tega Ike otežuje tudi prizadevanja, da bi na naftnih ploščadih v Mehiškem zalivu znova nadoknadili zamude pri črpanju nafte, potem ko so zaradi divjanja orkana Gustav pretekli teden morali ustaviti delovanje ploščadi. Novo grožnjo zdaj predstavlja Ike, ki se proti Mehiškemu zalivu pomika s hitrostjo 20 kilometrov na uro. V ameriškem centru za spremljanje orkanov so napovedali, da bo Ike vzhodne obale ZDA predvidoma dosegel v danes zjutraj, med njegovimi "tarčami" pa naj bi

se tudi tokrat znašla ameriška zvezna država Louisiana in mesto New Orleans.

Medtem se je razvedelo, da bo orkan Gustav, ki je pustošil na prehodu iz avgusta v september, svetovno zavarovalniško panogo stal od štiri do osem milijard dolarjev. Tako ocenjujejo v švicarski pozavarovalnici Swiss Reinsurance. Kot so pred letnim srečanjem panoge, ki bo ta teden v Monaku, so zavarovalne odškodnine zaradi naravnih nesreč do konca avgusta letos za 20 odstotkov višje kot v enakem obdobju leto prej. (STA)

AVSTRALIJA - 200 do 300 metrov od obale 51-letnega deskarja vlekel morski pes

SYDNEY - Avstralski deskar je za časnika Northern Star povedal, da ga je velik morski pes vlekel 50 metrov, potem ko se je zapletel v vrvi, s katero je imel deskar gleženj povezan z desko. 51-letni John Morgan je ob tem dodal, da se je počutil, kot da bi ga vlekel "močan skuter". "Ravno sem zapustil val, ko sem v vodi zagledal vrtničenje. Nato me je naenkrat povleklo nazaj," je za časnika povedal Morgan. Kot je še dodal, se je med potjo držal za desko in upal, da se bo morski pes, ki je po njegovi oceni meril okoli tri metre, osvobodil vrvi.

51-letnik, ki vodi trgovino z opremo za deskarje, je še povedal, da je do srečanja prišlo od 200 do 300 metrov od obale. "Mislim, da je bil morski pes prav tako prestrašen kot jaz," je povedal in dodal, da je zelo vesel, da se morski pes ni obrnil in ga ugriznil. Morski psi sicer v vodah okoli Avstralije predstavljajo veliko tveganje, njihovi napadi pa so precej pogosti.

Na Švedskem med lovom na lose ustrelil medveda

STOCKHOLM - 15-letni Filip Wikner, ki je bil minuli konec tedna skupaj z očetom na lovu na lose, je po poročanju časnika Vasterbottens-Kuriren ustrelil 210-kilogramskega medveda. Kot je povedal mladi lovec, bo obdržal njegovo kožo, meso pa bo razdelil med lovske kolege.

Najstnik je pod nadzorstvom svojega očeta lovil na severu Švedske, ko je njun pes izsledil medveda. Kmalu sta ga zagledala v goščavi in se odločila, da bo Filip sprožil prvi strel. "Medved je takoj omahnil, a nato ponovno vstal," je povedal 15-letnik in dodal, da je nato njegov oče izstrelil še drugi strel.

Čeprav je medved na Švedskem zaščiten žival, je švedska agencija za zaščito okolja v letošnji sezoni lova na medvede, ki se je začela 21. avgusta, za odstrel določila 233 medvedov. Doslej jih je bilo ustreljenih že 98.

"Leteča" riba ameriškemu najstniku zlomila čeljust

LITTLE ROCK - Medtem ko se je 15-letni Seth Russell na jezeru Chicot v ameriški zvezni državi Arkansas vozil na zračnici, ki jo je vlekel čoln, je iz vode skočila riba in ga udarila v obraz. Pri tem je posebna vrsta krapa, ki izvira iz Azije, najstniku zlomila čeljust, zaradi močnega udarca pa je tudi izgubil zavest. Kot je povedala njegova mama, se fant ničesar ne spomni. "Smejal se je, ko pa se je naslednjič zavedel, je že vstopal v bolnišnico," je povedala mama najstnika. Seth je kasneje prejel operacijo, med katero so mu več zob pritrdili z žico. Poleg tega ga še vedno boli hrbet, kar zdravniki pripisujejo udarcu ob trčenju pri zelo veliki hitrosti.

Vendar pa 15-letnik ni edini, ki je doživel bližnje srečanje z "letečim" krapom, ki po besedah direktorice vodnega in ribolovnega centra na univerzi v Arkansasu Carole Engle sicer ne leti, a precej dobro skače. "V preteklih letih smo imeli nekaj klicev v zvezi z ribami, ki so ob svojih skokih povzročile poškodbe na jezeru Chicot," je pojasnila Englova. Dodala je še, da njihovi skoki postajajo problematični, sploh ker njihovo število v tem jezeru narašča. (STA)